

Kenttäohjesäännön edellyttämän taktiikan prikaatin organisaatiolle asettamat vaatimukset

Kapteeni T M ä k e l ä

JOHDANTO

Taktiikan ja organisaation kehittämisessä on yleisenä lähtöpohjana se näkökohta, että ensin suunnitellaan taktiset menettelytavat, sitten tutkitaan näiden vaatimia taistelu- ym välineitä ja organisaatiota, sekä lopuksi koulutetaan johtajat ja joukot menettelytapojen, välineiden ja organisaation käyttöön pystyviksi.

Kun maavoimiemme tehtävänä on valtakunnan maa-aluetta vastaan maitse, ilmoitse ja meritse tapahtuvien hyökkäysten torjuminen ja vihollisen lyöminen,¹⁾ on taktiikkaamme kehitettäessä otettava huomioon vihollisen toimintaperiaatteet ja -mahdollisuudet sekä maasto- ja ilmasto-olosuhteemme. Kenttäohjesääntö esittää uuden taktiikkamme. Tämän kehittäminen on ollut välttämätöntä sen viimeaikaisen nopean teknisen, taktisen ja organisaatiota koskevan kehityksen vuoksi, mikä maailmassa on tapahtunut. Kun suurvalloilla kehitys on kulkenut pääpiirteittäisesti samojen periaatteiden mukaan, on vihollisen toimintamahdollisuudet voitu arvioida samoiksi riippumatta siitä, mistä suunnasta vihollinen tulee.

Organisaation suunnittelu ei ole niin suoraviivaista kuin edellä teoreettisesti ajateltuna esitettiin. Suurimpana rajoittavana tekijänä ovat

¹⁾ KO yl, s 23

taloudelliset voimavaramme, mikä aiheuttaa sen, että taktiikan toteuttamiseksi sopivinta välineistöä ei ole mahdollisuus saada riittävästi. Tämä on otettava huomioon jo taktiikkaa kehitettäessä. Taktiikan ja organisaation kehityksen ja niiden suunnittelun on meillä kuljettava rinnakkain. Rajoittavana tekijänä on mainittava myös ihmisvoimavarojemme vähyys. Tämä tulee eniten esille perustamistehtävälueettoa laadittaessa, mutta organisaatiotakin luotaessa on otettava huomioon, että joukkojen massakäyttöön sitä ei voida suunnitella.

Aihetta käsitellessäni olen ottanut huomioon vuonna 1962 vahvistetun uuden prikaatin harjoitusorganisaation.¹⁾ Sen laatimisessa on materiaalitilanne ollut rajoittavana tekijänä. Organisaation on laskeutu olevan voimassa noin 5 vuotta. Ohjesääntö on tähdätty enemmän aikaansa edelle; sen on oltava pitemmän aikaa voimassa, ja sen asteittainen muuttaminen on vaikeaa.

Prikaatin organisaatiolle asetettavia vaatimuksia tutkiessani olen pyrkinyt ottamaan huomioon nykyaikaisen sodan ja myös tulevaisuuden näkymät pysyen samalla resurssiemme puitteissa. Nykyiset määrärahat tai nykyinen materiaalitilanne eivät sellaisenaan ole sopiva lähtökohta. Organisaatioon on edullisempaa tehdä kerralla suuri muutos kuin usein pieniä tarkistuksia. Suunnittelun on kuljettava paljon toteuttamisen edellä, jotta aikaa vievät hankinnat ehditään valmistella. Olen kuitenkin ottanut huomioon, että ”yleis”-prikaatimme puitteissa eivät mitkään mullistavat muutokset taisteluvälineiden osalta ole nyky näkymien valossa mahdollisia. Vaatimusten esittäminen on enemmän kehityksen suuntaa osoittavaa kuin yksityiskohtaisen organisaation laatimista. Konkreettisuuteen pääsemiseksi olen käsitellyt myös jälkimmäistä.

I KENTTAOHJESAÄNNÖN MUKAINEN TAKTIikka

A. NYKYAIKAISEN TAISTELUN KUVA

Taistelun perustekijät, tuli ja liike, ovat kehittyneet valtavasti. Tämän seurauksena on taistelukentällä nähtävissä entistä liikkuvampia taisteluita ja operaatioita. Tilanteet vaihtuvat nopeasti laajoilla aluella.

¹⁾ Harj.vahv A 1963

Taistelut on aina saatavissa liikkuviksi, sillä suuren tulivoiman avulla, tarvittaessa ydinräjähteitä käyttäen, on jokainen puolustusasema murrettavissa ja puolustaja saatavissa liikkeelle. Kaikki suurvallat ja useat pienetkin valtiot lähtevät taktisissa ohjeissaan siitä, että tulevan sodan taistelukentillä käytetään ydinräjähteitä sekä että rakaisusuunnilla käytettävät maavoimat ovat mekanisoituja. USA:n divisioonan ohjesääntö antaa hyökkäyksen tulivalmistelusta ohjeet erikseen rajoittamatonta ja rajoitettua ydinsotaa sekä ei-ydinsotaa varten.¹⁾

Ydinaseuhka on nykyaikaisen sodan merkittävimpiä tekijöitä. Voimakas tuli on ominaista taisteluille kuitenkin ilman ydinräjähteiden käyttöäkin. Tulen määrä ja sen teho ovat jatkuvasti kasvaneet. Suurvalloilla on tuli tehokkaasti ja välittömästi yhdistetty liikkeeseen panssarivaunuissa, kuljetuspanssarivaunuissa ja moottorilavettisissa tykeissä.

Rintamassa suoritettavat syvät murrot ja selustaan tehtävät maahanlaskut ovat suurvaltahyökkääjän keinoja vastustajan toimenpiteiden estämiseksi ja sen saattamiseksi tilanteeseen, jossa se voidaan tuhota. Panssaroinnin yhä jatkuva lisääntyminen mahdollistaa hyökkääjän tunkeutumisen etäisiin tavoitteisiin myös ydinasetaistelukentällä. Helikopterein ja lentokonein voi nykyaikaisin välinein varustettu armeija kuljettaa joukkoja ja materiaalia haluamaansa paikkaan ja katkaista vastustajansa selustayhteydet. Hyökkääjä pyrkii liikkuvaan aluesotaan, josta kiinteät, yhtenäiset ja paikallaan pysyvät rintamalinjat puuttuvat. Taistelu tapahtuu samanaikaisesti syvällä ja leveällä alueella. Suurvaltojen maavoimat kehittävät taktiikkaansa ja orgnisaatiotansa tältä pohjalta.

Hyökkäys pyritään suorittamaan suoraan marssiryhmyksestä. Vasta, ellei tämä onnistu, suoritetaan valmisteltu hyökkäys.²⁾ Tämä korostaa toiminnan nopeutta. Hyökkääjä pyrkii toimimaan alueilla, missä se voi edullisesti käyttää hyväkseen liikkuvuuttaan. Nykyaikainen tekniikka mahdollistaa kuitenkin operaatioiden nopeuden ja monipuolisuuden tarvittaessa myös vähäteisessä, vaikeakulkuisessa ja vesistöjen rikkomassa maastossa. Lentokalusto, maastokelpoiset ja uivat ajoneuvot sekä maihinnousu-, ylimeno-, silta- ja tientekokalustot ovat tästä takeena.

¹⁾ FM 61—100, The Division, s 65

²⁾ Harj.vahv B, ss 20: 12—13

B. TAKTIIKAN YLEISET PIIRTEET

1. Päämäärä

Taistelun päämäärä on vihollisen tuhoaminen. Kaikessa toiminnassa pyritään joko suoraan tuhoamiseen tai luomaan siihen edellytykset. Tämän yhteisen päämäärän vuoksi ovat eri taistelulajien väliset erot pienentyneet. Prikaatin puitteissa käsittää operaatio yleensä eri taistelulajien piiriin kuuluvia osasuorituksia.

2. Prikaatin toiminta-alue

Prikaatin toiminta-alue on yleensä varsin laaja. Sivulla aluetta rajoittavat sivurajat, selustassa takaraja ja edessä voidaan prikaatin sissitoiminta-alueen etureunan merkitsevän ulointa rajaa. Täten alue, jolla prikaati johtaa toimintaa, muodostuu varsinkin syvyysuunnassa hyvin laajaksi ollen yleensä useita kymmeniä kilometrejä syvä. Yleisesti tarkastellen voidaan todeta kolme eri toimintavyöhykettä. Keskimmäisenä on ratkaisutaistelujen alue, sen etupuolella alue, missä erilaisin toiminnoin pyritään helpottamaan ratkaisutaistelujen käymistä, ja takana on selusta eräänlaisena tukialueena, mikä samalla on tärkeä torjunta-alue.

Taistelu valmistaudutaan käymään samanaikaisesti koko alueella. Oma aktiivinen toiminta on ulotettava syvälle vihollisen hallussa olevalle alueelle samalla kun valmistaudutaan vihollisen syvälle ulottuvaan toimintaan.

3. Joukkojen käyttö

Joukkojen käytössä on merkittävimpinä seikkoina voimakas keskittäminen ratkaisukohtaan sekä suuren reservin varaaminen. Sivusuunnat ja selusta on pyrittävä hoitamaan mahdollisimman vähäisin joukoin.

Vihollisen suuri tulivoima vaatii prikaatin joukkojen hajaryhmittämistä. Tästä ryhmityksestä on voimat saatava nopeasti vaikuttamaan samaan kohteeseen. Yleiseksi periaatteeksi voidaan sanoa, että valmistelut on suoritettava erillään, mutta ratkaisutaistelu on suoritettava koossa.

Reservejä on aina oltava käytettävissä uuteen tehtävään tai yllättävän tapauksen varalta. Taistelun kestäessä on uusia reservejä muodostettava. Reservillä on oltava hyvä liikkuvuus.

4. Taistelun suoritusperiaatteet

Kenttäohjesäännön taktiikalle on luonteenomaista suuri hyökkäyksellisyys. Tämä on johdonmukainen seuraus asetetusta päämäärästä, vihollisen tuhoamisesta. Kun tulevan sodan taistelut nähdään liikkuvina, on hyökkäyksellinen toiminta välttämätön. Aloite on pidettävä itsellä. Toiminnan on oltava nopeaa ja yllätyksellistä. On myös valmistauduttava vihollisen aiheuttamien yllätysten varalta.

Hyökkäyksellisyyteen liittyy toiminnan joustavuus. Vihollisen tuhoaminen on pääasia, maaston hallussapidon merkitys on vähäisempi. Maasto on nähtävä etupäässä välineenä, jota käytetään hyväksi. Sitä voidaan joustavasti luovuttaa viholliselle, jos se edistää päämäärän saavuttamista.

Hyökkäyksellinen toiminta korostaa liikkeen merkitystä taistelukentällä. Yllätyksen saavuttaminen vaatii nopeaa, salassa suoritettavaa liikkumista.

Hyökkäyksen kohteeksi on pyrittävä saamaan liikkeellä oleva tai muuten puolustukseen valmistautumaton vihollinen.

Jokaisen taistelulajin suorituksessa korostetaan olosuhteiden ja maaston hyväksikäyttöä. Ratkaisuun on pyrittävä sellaisissa olosuhteissa, joissa viholliselle tyypillinen menettelytapa, aseistus ja organisaatio eivät pääse oikeuksiinsa. Peitteinen, louhikkoinen, soinen tai vähäteinen maasto, vesistöt sekä pimeys, sade, pyry ja pakkanen vähentävät vihollisen moottoroitujen joukkojen nopeutta, tähystetyn tulen käyttöä sekä yhtäaikaan vaikuttamaan pääsevien voimien määrää. Samalla ne edistävät omassa toiminnassa yllätykseen pääsemistä.

Taistelut on kuitenkin pystyttävä käymään myös meille vähemmän edullisissa olosuhteissa, avonaisessa ja runsasteisessä maastossa.

Kaikissa vaiheissa on säilytettävä taisteluvalmius, sillä taisteluun voidaan joutua missä tahansa. Tämä vaatimus koskee kaikkia jouk-

koja, muitakin kuin taistelujoukkoja. Taistelut on voitava aloittaa, vaikka osa joukoista puuttuu ja valmistelut ovat keskeneräisiä.

Sissitoiminta kuuluu kaikkien taistelulajien yhteyteen. Rintamavastuussa olevalla prikaatilla on aina oltava sissijoukkoja vihollisen selustassa. Sissitoiminnalla syvennetään omaa toiminta-aluetta sekä taistelutehtävien että tiedustelun suorittamiseksi. Toiminta suunnataan kokonaistoiminnan kannalta tehokkaimmin vaikuttaviin kohteisiin erityisesti prikaatin operaation ratkaisuvaiheissa. Sissitoimintaa suoritetaan sekä varsinaisin sissiyksiköin että tilapäisin osastoin.

Selustan puolustaminen on tärkeä osa prikaatin taistelua, ja se liittyy kiinteästi rintamassa tapahtuvaan toimintaan. Se suoritetaan ensi sijassa selustaan ryhmitetyillä joukoilla, joiden päätehtävän mukaisessa ryhmittämisessä on otettava huomioon selustan puolustamisen asettamat vaatimukset. Liikkuvuuteen ja painopisteen muodostamiseen on päästävä irrottamalla joukoista varareservejä. Selustapäällikkö johtaa selustan puolustamista. Tarvittaessa on hänelle alistettava myös prikaatin varsinaisia taistelujoukkoja.

5. Tulen käyttö

Tulen tarve on kasvanut aikaisempaan nähden. Tulen käytössä on päästävä keskitettyyn, mutta myös välittömään käyttöön, sekä jatkuvaan ja nopeaan saantiin. Taistelujen liikkuvuus korostaa johdetun tulen merkitystä. Tuli on saatava nopeasti voimakkaana, mutta usein lyhytaikaisena keskityksenä. Tilanteiden nopea vaihtuminen ja alayksiköiden entistä suurempi itsenäisyys korostavat puolestaan välittömässä johdossa olevan tulen tärkeyttä. Jokaisella rintamavastuussa olevalla johtajalla on oltava omassa johdossaan raskasta tulta. Tulen keskittäminen tapahtuu pääasiassa prikaatin komentajan johdossa olevalla tykistön tulella. Muunkin raskaan tulen keskittämiseen on oltava kuitenkin mahdollisuus.

Raskaan epäsuoran tulen, tykistön ja raskaan heittimistön, ohella on suora-ammunta-aseilla tai ns tulitukiportaana aseilla suuri merkitys. Niillä on saatava voimakas ja välitön tuki kiväärijalkaväelle. Tähän ryhmään kuuluu myös kevyt heittimistö. Vihollisen runsaan panssarinnin vuoksi on panssarintorjunta-aseilla ratkaiseva merkitys.

6. Aselajitoiminnot

Kenttäohjesäännön taktiikka vaatii eri puolustushaarojen ja aselajien kiinteätä yhteistoimintaa. Aselajitoiminnot eivät voi tapahtua erillisinä. Aselajien erillisuus on vähenemässä siinäkin mielessä, että jokaisen joukon on pystyttävä tekemään useitakin eri aselajitoimintoihin kuuluvia tehtäviä.

Edellä on kohdassa 5 jo käsitelty tulen käyttöä. Tykistön tulta on saatava laajalle alueelle. Toiminnassa ovat nopeat asemanvaihdot sekä tulitoiminnan valmistelujen nopeus tärkeitä. Tulenjohto on oltava järjestetty prikaatin koko alueella.

Ilmatorjunnan tehtävänä on suojata ryhmittyneitä tai siirtyviä joukkoja, raskaita tulyksiköitä sekä selustan tärkeimpiä huoltolaitoksia ja kuljetuksia. Ilmatorjuntayksiköiden käyttäminen pinta-ammuntoihin vahventamaan jalkaväen tulitukea on ilmatilanteen salliessa huomattava tulen lisäys.

Pioneeritoiminnan kaikki eri lajit muodostuvat varsin tärkeiksi. Vihollisen suuri tulivoima vaatii linnoittamisen antamaa suojaa. Vihollisen liikettä on hidastettava sulutteilla. Omaa liikettä on edistettävä sulutteiden raivaamisella, tietöllä ja ylimenotoiminnalla.

Määrävahvaisin tarvikkein varustettu prikaati voi aloittaa taistelun materiaaliporrastusta lisäämättä. Täydennyksen nopeaa suorittamista varten on oltava liikkuvia varastoja ja kuljetusreservejä. Suojaiset huoltotiet ja -urat ovat huollon suorittamiseksi välttämättömiä. Taktisessa ratkaisussa on aina otettava huollon mahdollisuudet huomioon.

7. Johtaminen

Johtamisen varmentamiseksi on prikaatia voitava johtaa kahdesta eri paikasta.

Alajohtoportaiden itsenäisyys on kasvanut, erityisesti pataljoonan osalta, hajaryhmitysvaatimuksen, liikkuvien taistelujen sekä saarroksiin joutumisen vaaran vuoksi.

Viestitoiminta liittyy läheisesti johtamiseen. Sen merkitys on jatkuvasti kasvanut, ja siltä vaaditaan nopeutta, toimintavalmiutta ja mukautumiskykyä.

Tiedustelu on eräs yhtymän johtamisen perusedellytyksiä.

II PRIKAATIOORGANISAATION YLEINEN TARKASTELU

A. PRIKAATIOORGANISAATION SOVELTUVUUS NYKY- AIKAISEEN SODANKÄYNTIIN

Kun prikaatikokoonpanoon aikoinaan siirryttiin, olivat tärkeimpinä perusteluina seuraavat seikat:

- Saadaan valmis, myös tykistöllä vahvennettu "taisteluosasto" organisaatiota rikkomatta.
- Prikaatin pienuus tekee mahdolliseksi perustaa paljon operatiokelpoisia yhtymiä.
- Pieni yhtymä on helppo ja nopea liikuttaa myös siirrettäessä se toiselle rintamalle.

Näiden lisäksi on sotakokemuksissa korostettu seuraavia prikaatioorganisaation etuja:

- Prikaateista on helppo irrottaa 1—2 pataljoonaa ja alistaa ne toiselle prikaatille. Kun pataljoonalla on itsenäinen huolto, ei sen alistaminen rasita liiaksi prikaatia.
- Komentosuhteet ovat helpot ja yksi hidastava porras (rykmentti) on välistä poissa. Yhtymän johtoporras tulee myös lähemmäksi taistelevaa osaa, joten komentajan henkilökohtainen vaikutus on tehokkaampi.

Edellä oleva sopii nykyaikanakin prikaatioorganisaation perusteluiksi. Kohdassa I esitetty nykyaikaisen taistelun kuva korostaa entistä enemmän pienen perusyhtymän, prikaatin etuja. Todettakoon tässä yhteydessä, että prikaati on tullut tai on tulossa käyttöön useassa maassa kuten jäljempänä ilmenee.

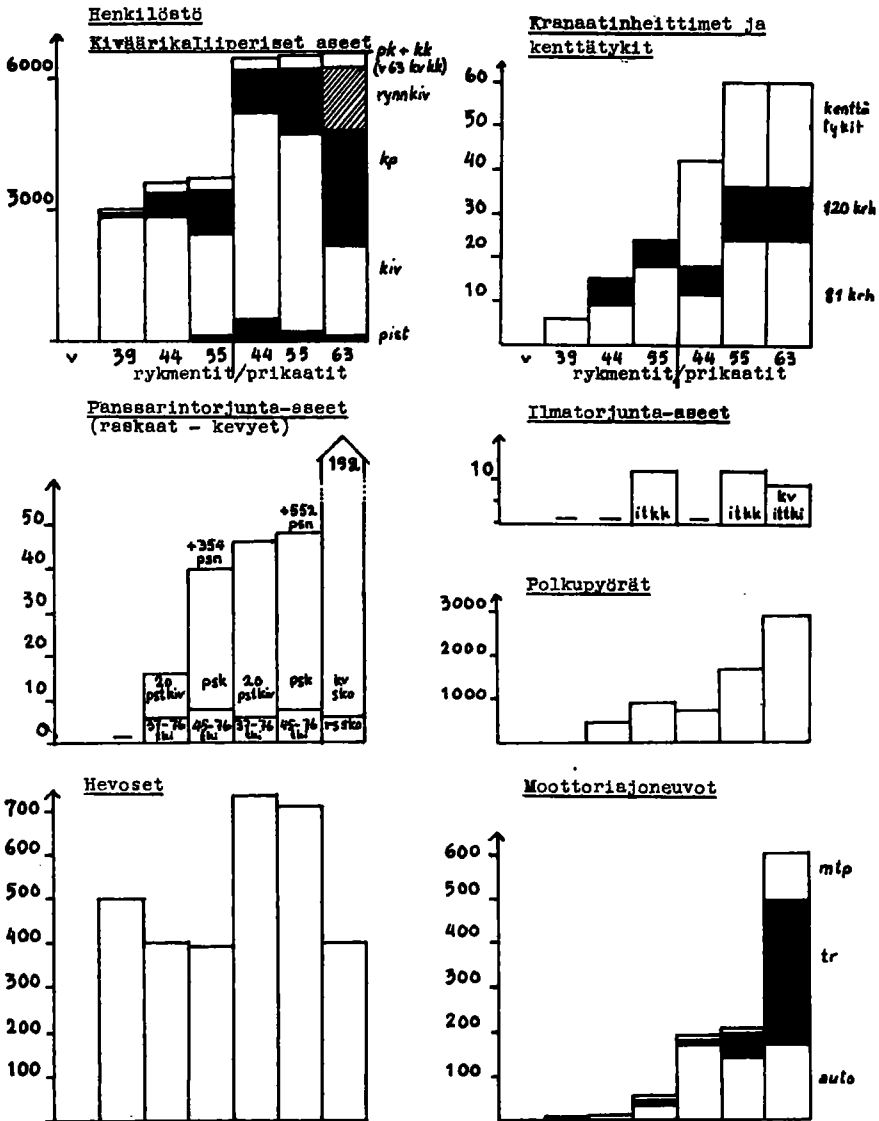
B. PRIKAATIN ORGANISAATION KEHITTYMINEN

Kuvassa 1 on esitetty jalkaväkirykmentin ja prikaatin kokoonpanot vuodesta 1939 lähtien. Rykmentti on otettu mukaan vertailuun, koska prikaati on itse asiassa vahvennettu rykmentti. Niinpä vuoden 1944 ja vastaavasti Harjoitusvahvuudet A 1955:n rykmentti ja prikaati ovat keskenään hyvin samankaltaiset. Prikaatilla ovat orgaaninen tykistö,

	Rykmentti 1939	Rykmentti 1944	Rykmentti A 1955	Prikaati 1944	Prikaati A 1955	Prikaati A 1963
Patl						
Tied yks	—			—		
Kenttätyk	—	—	—			
Krh yks						
Pst ja tki	—					
It yks	—	—		—		
Kk yks	—	—		—		—
Pion yks						
Viestiyks						
Huolto						
Pataljoona						
— kiv+tied						
— kk						—
— krh	—					
— pst	—					
— pion	—	—	—	—	—	
— viesti						
— huolto	—	—	—	—		

Kuva 1

Prikaatin organisaation kehittyminen

Kuva 2

Prikaatin henkilöstö-, ase- ja kuljetusvälinevahvuuksien kehittyminen

neljäs pataljoona ja erilliset huoltomuodostelmat huomattavimmat lisäykset. Suomen sodan 1941—1945 aikana oli normaalitapaus, että jalkaväkirykmentillä oli kaksi tukipatteristoa. Tältä osin on prikaatin organisaatiolla vahvistettu vallinnut käytäntö.

Prikaatin kokoonpanon viimeisimmästä muutoksesta (Harjoitusvahvuudet A 1963) on erityisesti huomattava tukipataljoonan hajottaminen, mikä erotti suora-ammuntatulen epäsuoran tulen organisaatiosta. Toisena seikkana on huomattava pataljoonassa konekiväärikomppanian muuttuminen neljänneksi kiväärikomppaniaksi ja erillisen huoltokomppanian perustaminen. Suoritetut muutokset merkitsevät pyrkimystä saada sotajaotus mahdollisimman lähelle taistelujaotusta.

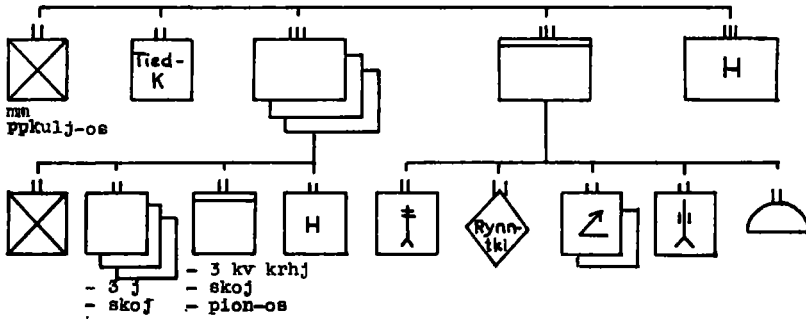
Prikaatin eri kokoonpanoissa on henkilöstön määrä pidetty suurin piirtein samana. Tämä on perustamistehtävien ennallaan pysyttämisen vuoksi paras ratkaisu. Henkilöstön lisäämiseen ei ole haluttu mennä, jotta prikaati ei tulisi liian raskaaksi.

Kuva 2 osoittaa suurimpien muutosten tapahtuneen aseiden ja kuljetusvälineiden kohdalla. Prikaatin organisaatio kehittyy tulen lisääntymisen ja liikkeen nopeutumisen merkeissä. Tulen osalta ovat huomattavimmat muutokset kiväärikaliiperisten automaattiasseiden samoin kuin panssarintorjunta-aseiden merkittävä lisääntyminen. Sen sijaan epäsuorasti ampuvien aseiden ja ilmatorjunta-aseiden määrän kasvu on pysähtynyt. On huomattava, että asemäärät osoittavat ensisijassa vain kulloisenkin materiaalitylanteen. Organisaation laatijat ovat olleet resurssiemme kahlitsemat.

Jyrkin muutos on tapahtunut moottoriajoneuvojen lukumäärässä. Sen kasvaminen on johtunut etupäässä traktorien lisäämisestä organisaatioon. Tämä on puolestaan aiheuttanut hevosten määrässä huomattavan vähenemisen. Liikkeen nopeutumista osoittaa myös polkupyörien lisääminen. Harjoitusvahvuudet A 1963:n prikaatista pystyy jo runsas 50 % siirtymään polkupyöriin, kun autonkuljettajat ja ajomiehet on laskettu luvusta pois.

C. ULKOMAISIA PRIKAATIORGANISAATIOITA

Ulkomaiset organisaatiot eivät sellaisenaan sovellu malliksi meille, koska ne on laadittu erilaisen tehtävän, erilaisten toimintaolosuhteiden ja ennen kaikkea toisenlaisten taloudellisten mahdollisuuksien puit-

Kuva 3

Ruotsalainen jalkaväkiprikaati

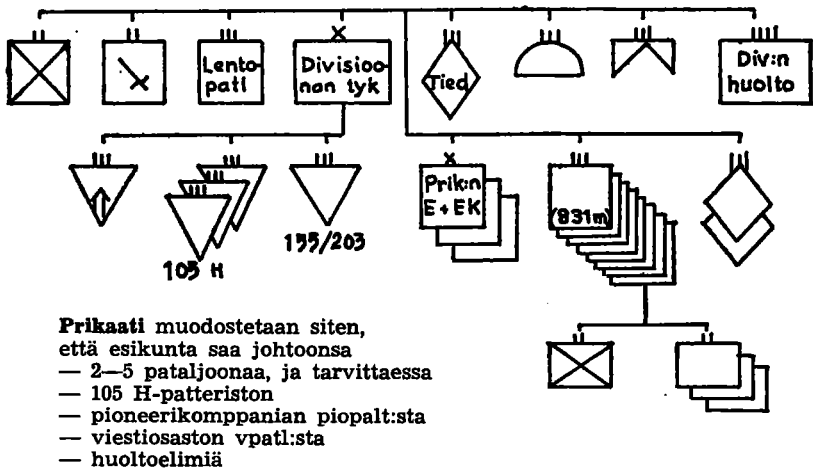
teissa. Kuitenkin on todettava sotilaallisen kehityksen olevan yleismaailmallista ja nykyaikaisen tekniikan vähentävän erikoisolosuhteiden vaikutusta. Tarkastelu on paikallaan ainakin vihollisen tutkimisen kannalta, koska tähän joudutaan palaamaan myöhemminkin.

Ruotsalainen jalkaväkiprikaati (kuva 3) muistuttaa kokoonpanoltaan paljon omaamme, varsinkin Harjoitusvahvuudet A 1955:n prikaatia. Tykistöä siinä ei ole organisesti, mutta se tulee sitä aina saamaan. Kivääripataljoonia on vain kolme. Eräänlaisena "siirtymisvaiheena" meistä suurvaltoihin on ruotsalaisessa jalkaväkiprikaatissa rynnäkkötykkikomppania. Huomattavin ero meikäläiseen prikaatiin verrattuna on se, että koko jalkaväki liikkuu polkupyörillä ja kaikki kuormastot maataloustraktorein, joita on pataljoonassa peräti 60 kappaletta.¹⁾ Pyörät eivät ole vakinaisesti miehillä, vaan esikuntakomppaniaan kuuluvassa polkupyöräkuljetusosastossa.

Eräiden tietojen mukaan ruotsalaisen prikaatin organisaatiota muutettaisiin siten, että pataljoona tulee entistä itsenäisempään taisteluun pystyväksi, ja siihen kuuluisi myös raskas kranaatinheitinkomppania.

USA:n jalkaväkidivisioonasta (kuva 4) muodostetaan prikaateja liukuvan kokoonpanon periaatteen mukaisesti tilanteen vaatimalla tavalla. Panssarivaununpataljoonat antavat prikaatille erinomaisen tulituen. Kivääripataljoona saa yleensä vahvennukseksi vain panssarivunukomppanioita. Järjestelmä on erittäin joustava. Prikaati on kuitenkin var-

¹⁾ Maj E Eräsaari, Tiede ja Ase 19, s 90

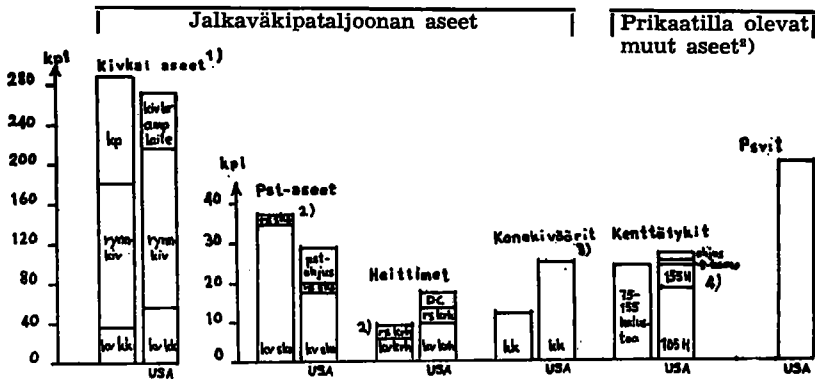

Kuva 4
USA:n jalkaväkidivisioona

sin riippuvainen divisioonasta. Kivääripataljoona ei ole kokonaan moottoroitu, vaan sen ajoneuvomäärä on suhteellisen vähäinen. Panssari-vaunupataljoonassa on noin 50 taistelupanssarivaunua.

Kun sekä USA:lla että meillä on suunnilleen yhtä uudet organisaatiot, on mielenkiintoista suorittaa prikaatien asemäärien vertailu. Kuvan 5 perusteella todetaan seuraavaa:

- Kivääriryhmien tuli on metsämaastossa samanarvoista, mutta aukealla on USA:n ryhmällä jonkin verran suurempi tulen ulottuvuus.
- Panssarintorjunnan suorittamiseen on USA:n pataljoonassa aseet kaikkia torjuntaetäisyyksiä varten. Tämän lisäksi ei prikaati- eikä divisioonaportaassa olekaan muita panssarintorjunta-aseita kuin panssarivaunut.
- Heittimistön osalta on erityisesti todettava USA:n pataljoonan omaamme suurempi asemäärä. Heittimistölle annetaan arvoa, vaikka panssarivaunujen suoma tulituki onkin katsottava jalkaväen tärkeimmäksi tueksi suurvallassa.
- Tykistön osalta ovat lukumäärät molemmilla samat. On huomattavaa, että meillä on tykistöä enemmän kuin USA:lla.

Huomautukset

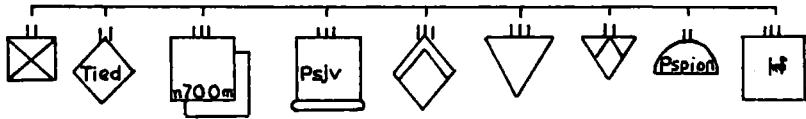
- 1) Laskettu vain pataljoonassa olevien kivääriryhmien aseet.
- 2) Oman prikaatimme raskaat singot ja raskaat heittimet on esitetty pataljoonassa (1/4 prikaatissa olevista aseista).
- 3) Laskettu vain tukiryhmien ja -joukkueiden aseet
- 4) Divisioonan tykistöstä on matemaattisesti otettu kolmas osa prikaatille.

Kuva 5

Harjvähv A 1963:n prikaatin ja USA:n jvprikaatin (ROAD-organisaatio) asemäärien vertailu

tava, että vaikka USA:n prikaatia tukisi vain yksi 105 H-patteristo, on siinä 18 tykkiä.

- Panssarivaunut muuttavat muuten jokseenkin "siedettävän" asevertailun ratkaisevasti meille epäedulliseksi. Kun USA:n jvprikaatilla on yleensä panssarivaunupataljoona, vastaa se asemääränä jo yksinään lähes prikaatimme kenttätykkien ja heittimien yhteenlaskettua määrää.
- Yhteenvetona on todettava erityisesti se suuri ero, mikä on kiväärijalkaväen välittömän tukemisen mahdollisuuksissa. Peitteinen maasto pienentää tätä eroa kylläkin huomattavasti. Kun resurssimme eivät salli panssarivaunujen kuulumista prikaatiin, voidaan heittimistöä pitää niiden tulen sopivimpana korvaajana välittömän tuen saamiseksi kiväärijalkaväelle.

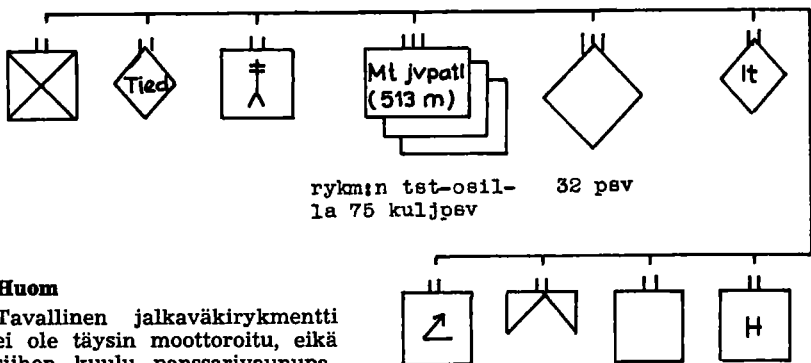

- jvprikaatin vahvuus on noin 4000 miestä
- kivääripataljoona on täysin moottoroitu, noin 175 mt-ajoneuvoa
- psjalkaväkipataljoonalla on kuljetus-panssarivaunut

Kuva 6
Bundeswehriin jvprikaati

Länsi-Saksan jalkaväkiprikaati (kuva 6) on tyypillinen esimerkki täysin moottoroidusta pienenisyhtymästä.

Neuvostoliiton moottoroitu jalkaväkirykmentti (kuva 7) osoittaa, että nimitys prikaati tai rykmentti on aivan "makuasia". Rykmentti voi saada divisioonalta tykistöä alistetuksi aivan kuten ruotsalainen tai USA:n prikaati. Tämäntyyppisestä rykmentistä esittää Harjoitusvahvuudet B seuraavaa: "Rykmentille annetaan usein divisioonan puitteissa itsenäisiä tehtäviä, jolloin sitä vahvennetaan panssarivaunu-, tykistö-, pioneeri-, suojelu- ja huoltoyksiköillä."¹⁾

Huom

Tavallinen jalkaväkirykmentti ei ole täysin moottoroitu, eikä siihen kuulu panssarivaunupataljoonaa.

Kuva 7
Neuvostoliiton mekanisoitu jalkaväkirykmentti

¹⁾ Harj.vahv BC 1961, s 20: 4

Yhteenvedona totean ulkomaisista prikaati-organisaatioista, että ne

- ovat miesmäärältään pieniä,
- omaavat voimakkaan suora-ammuntatulen,
- ovat runsaasti moottoroituja ja
- panssaroituja.

III ERI TAISTELULAJIEN TAKTIIKAN PRIKAATIN ORGANISAATIOILLE ASETTAMAT VAATIMUKSET

A. HYÖKKÄYSTAKTIIKAN ASETTAMAT VAATIMUKSET

1. Yleistä

Kenttäohjesäännön mukainen taktiikka asettaa prikaatin hyökkäyksen päämääräksi vastassa olevan vihollisen tuhoamisen. Tällöin korostetaan erityisesti nopean tuhoamisen tärkeyttä. Tehtävän suorittamista varten annettu yleisohje asettaa organisaatiolle suoraan vaatimuksen liikkuvuudesta ja voimakkaasta tulesta sekä toimintakelpoisuudesta vaikeissa maasto-olosuhteissa. Liikkuvuusvaatimus koskee ensisijassa maastoliikkuvuutta.

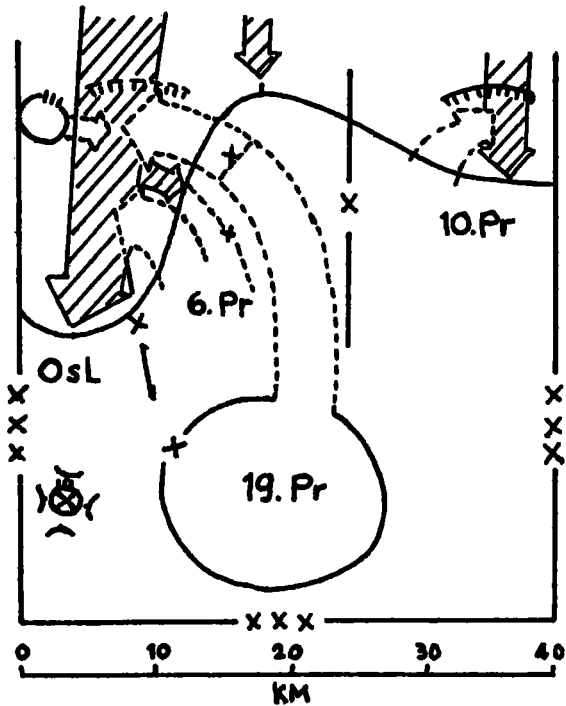
Hyökkäystaktiikassa on keskeisimpänä hyökkäys liikkeellä olevaa tai muuten puolustukseen valmistautumatonta vihollista vastaan. Liikuntasodassa tämä onkin perusteltua. Ohjesäännön esimerkkikuvissa esitetään vihollisen käyttävän ”kiilahyökkäysmenetelmää”, mikä suurvaltojen hyökkäysdoktriinien mukaan onkin todennäköisintä.

Hyökkäys puolustusvalmista vihollista vastaan on käsitelty erikoistapauksena luvussa ”hyökkäys eräissä olosuhteissa”. Tällaiseen voidaan joutua varsinkin suurissa puitteissa suoritetun oman hyökkäyksen jatkovaiheissa. Usein jouduttaneen hyökkäämään tilanteessa, jolloin ei voida sanoa vihollisen olevan puolustukseen valmistautumaton. Vihollinen pyrki olemaan aina taisteluvalmis, ja pysähtyessään se suojaa itsensä. Hyökättäessä tällaista vihollista vastaan taistelu on vasta-hyökkäyksistä johtuen lähinnä kohtaamistaistelun luonteista.

2. Siirtyminen hyökkäykseen

Prikaatin keskittäminen hyökkäykseen on suoritettava nopeasti ja salassa. Jalkamarssin nopeus ei riitä, sillä vihollinen ei anna mahdollisuutta suorittaa useina öinä keskitysmarsseja verraten suppealla alueella. Keskittämisen vaatima siirtyminen kuuluu operatiiviseen liikkuvuuteen, enkä käsittele sitä tässä yhteydessä tarkemmin.

Siirtyminen lähtöalueelta hyökkäykseen vaatii hyvää liikkuvuutta. Taktiikassa on asetettu vaatimukseksi, että prikaatin iskevän osan on pystyttävä suorittamaan saarroitus lähtöalueelta tiettömän maaston kautta vihollisen kimppuun yhden yön aikana. Eräissä harjoituksissa

Kuva 8

Siirtyminen hyökkäykseen

tämä siirtyminen on ollut keskimäärin 20 kilometriä (kuva 8), ja ainakin osan matkasta on käytettävissä ollut tie tai ajoneuvopolku. Jos pimeää aikaa on 10 tuntia ja etenemisnopeus on 2 kilometriä tunnissa, pystytään jalan siirtyminen pimeään suojassa teoreettisesti suorittamaan.

Kuvan 8 osoittamassa tilanteessa 19. Prikaatin pelkkä siirtymismatka lähentelee taisteluvarusteissa olevan miehen vuorokautista marssisuoritusta. Sekä marssin helpottamiseksi että nopeuttamiseksi on pienilläkin poluilla polkupyörän käyttö siirtymisessä kesäaikana edullista.

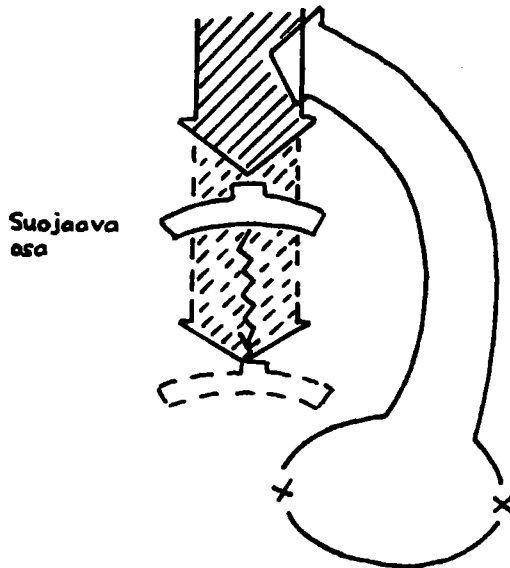
Kun hyökkäys aloitetaan prikaatin jo ollessa kosketuksessa viholliseen, kuten 6.Prikaati ja 10.Prikaati kuvassa 8, ei siirtymisen aiheuttamaa pulmaa ole.

Prikaatin ollessa irti rintamavastuusta sen on oltava hajaryhmityksessä. Ryhmitysalue on Kenttäohjesäännön esimerkkikuvan mukaan noin 15×15 kilometriä. Hajaryhmityksestä huolimatta on prikaati saatava nopeasti toimintaan. Nykyisessä kokoonpanossa se on hitaasti toteutettavissa, sillä ryhmitysalueensa reunalle koottu, vastahyökkäykseen hälytetty prikaati on valmis vasta noin 8 tunnin kuluttua. Reserviprikaatin liikkuvuutta on lisättävä.

Yhteenvetona voidaan todeta, että hyökkäykseen siirtyminen vaatii prikaatilta, joka ei ole valmiiksi kosketuksessa viholliseen, nopeaa siirtymiskykyä. Sekä aika- että salaamistekijät ovat tähän vaikuttamassa.

Tiedustelulla on siirtymisen aikana tärkeä merkitys, sillä tilanne muuttuu joka hetki ja tasa, jolla vihollinen kohdataan, on epäselvä. Kohtaamistaistelussa voittaa se, joka on suorittanut menestyksellisesti tiedustelua ja nopeimmin aloittaa hyökkäyksen. Tiedusteluyksiköiden pitää pystyä liikkumaan nopeasti ja suojaisesti sekä ilmoittamaan tietonsa heti ne saatuaan.

Hyökkäys on pystyttävä aloittamaan tarvittaessa suoraan marssiryhmityksestä ryhmittämättä joukkoja lähtöalueella. Tämä vaatii jatkuvaa taisteluvalmiutta ja pysyvää taistelujaotusta. Materiaalinen taisteluvalmius on toinen tärkeä vaatimus. Organisaation on mahdollistettava riittävän materiaalimäärän kuljettaminen joukon mukana kaikissa olosuhteissa ja taistelun aloittaminen ilman tarvikeporrastuksen lisäämistä.

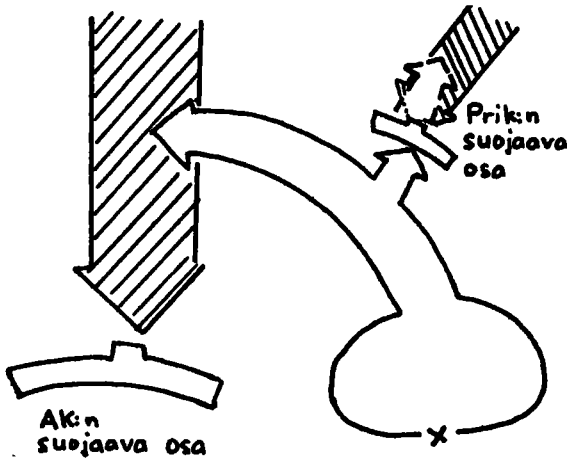

Kuva 9
Suojaava osa saarrostushyökkäyksessä

3. Joukkojen käyttö ja taistelun suoritus

Suojaava osa luo taistelullaan mahdollisimman edulliset toimintaolosuhteet iskevälle osalle. Kuva 9 osoittaa suorituksen periaatteen. Suojaava osa joutuu taistelemaan suunnissa, joissa vihollisella on parhaat toimintamahdollisuudet, yleensä teiden ja aukeaurien varsilla. Jos tilaa on riittävästi, kannattaa vihollisen rajoittamiseen tähtäävät taistelut käydä joustavina. Vihollinen ei saa päästä valmisteluvaiheessa ryöstäytymään irti ja uhkaamaan selustassa omalle hyökkäyksellemme elintärkeitä alueita ja sitomaan hyökkäykseen tarkoitettuja voimia.

Suojaava osa on pidettävä mahdollisimman pienenä. Sen on oltava itsenäiseen taisteluun pystyvä, ja prikaatin puitteissa siihen on yleensä jätettävä pataljoonan voimat. Organisaatioon kohdistuu ensisijassa voimakkaan tulen vaatimus, varsinkin panssarintorjuntatulen riittävyyden vaatimus panssarivaunujen läpimurtautumisen estämiseksi. Tehävän suorittamisen erillisuus vaatii suojaavan osan komentajan omassa

Kuva 10

Suojaava osa sivustahyökkäyksessä

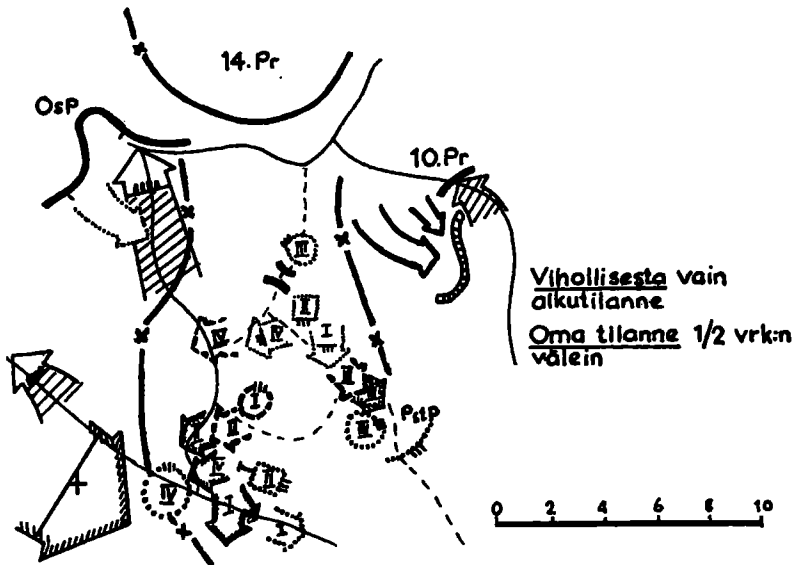
johdossa olevaa raskasta epäsuoraa tulta. Vaikka kenttäohjesäännön mukaan suojaavankin osan on taistelun ratkaisuvaiheessa liityttävä päävoimien hyökkäykseen, on sen kokoonpanossa asetettava kuvan 9 tilanteessa torjuntatehtävä ensisijalle.

Suojaavan osan organisaatiolle asetettavat vaatimukset ovat samoja kuin puolustuksessa vastaavanlaiseen torjuntatehtävään ryhmitetyllä pataljoonalla.

Kuvan 9 mukainen jakautuminen suojaavaan ja iskevään osaan asettaa prikaatin tulivoimalle suuria vaatimuksia varsinkin siinä tapauksessa, ettei oma tykistö yllä tukemaan molempia yhtäaikaan. Tällaisessa tapauksessa on johtaminenkin vaikeaa. Prikaatin kannalta on kuvan 10 mukainen sivustahyökkäys edullisempi niin johtamisen kuin tulenkäytön osalta. Suojaavaan osaan sitoutuu siinäkin yksiköitä, mutta ne eivät tehtäviltään ja organisaatioon kohdistuvilta vaatimuksiltaan eroa iskevän osan yksiköistä, mutta ne korostavat kuitenkin tehtävän itsenäisyydestä johtuvaa taisteluosastomaisuutta. Suojaavan osan tehtävä voidaan suorittaa hyökkäyksellisesti, jolloin iskevän osan alue on vain laajentunut.

Hyökkäyksen suoritusvaiheessa on kiinnitettävä erityinen huomio ensiksi alkumenestyksen saavuttamiseen ja myöhemmin ratkaisevan tuhoamistaistelun suorittamiseen. Iskuportaan on nopealla ja voimakkaalla hyökkäyksellä tunkeuduttava vihollisen ryhmytykseen, jotta vihollinen ei ehtisi järjestää puolustustaan tai motittautua, vaan se saadaan nopeasti tuhotuksi. Voidaan sanoa, että iskun avulla on luotava niin sekava tilanne, että vihollinen menettää ainakin hetkeksi mahdollisuutensa tykistön, ilmavoimien ja ydinräjähteiden käyttöön. Tätä sekasorron aikaa on käytettävä häikäilemättä ratkaisun saavuttamiseen. Tämä vaatii prikaatin ja sen alayksiköiden organisoimista liikkuviksi, tulivoimaisiksi ja helposti johdettaviksi. Oma joukko ei saa mennä sekaisin.

Kuva 11 osoittaa iskevän osan ja reservin pataljoonien käytön prikaatissa. Ratkaisualueen taisteluissa eivät vuorokautiset etenemismatkat ole pitkiä, mutta pataljoonilla on oltava hyvä liikehtimiskyky prikaatin komentajan käyttäessä niitä vuorotellen ja siirtäessä suunnasta

Kuva 11
Iskevän osan toiminta

toiseen. Pataljoonat toimivat melko koossa. Johtamisen ja liikkeen helpottamiseksi niiden on oltava pieniä.

Prikaatin komentaja johtaa hyökkäystä välittömästi iskevän osan takaa. Hän ei pysty nopeasti muuttuvissa tilanteissa hallitsemaan laajaa aluetta eikä monia alaisia. Prikaati on pidettävä pienenä, yhdessä suunnassa taistelevana taisteluosastona.

Eräissä karttajarjoituksissa on armeijakunnan hyökkäys aloitettu yhdellä reservissä olleella prikaatilla, jota on vahvennettu 1—2 pataljoonalla. Nämä lisäjoukot on alistettu prikaatille yleensä rintamavastuun ottamisen yhteydessä. Hyökkäyksen eri vaiheissa joutuu armeijakunnan komentaja alistamaan pataljoonia prikaatilta toiselle luodakseen suunnittain selvät komentosuhteet tai vahventaakseen painopistettä. Tähän johti käytäntö viime sodissmmekin divisioonan ja jopa armeijakunnankin puitteissa, ja se oli yksi prikaatiorganisaatioon siirtymistä puoltanut tekijä. Pataljoonan pitää olla itsenäiseen toimintaan pystyvä. Prikaati on organisoitava johtamaan ja huoltamaan pataljoonia, niin että niillä on hyvät toimintaedellytykset.

Maastoitse hyökättäessä iskevä osa voi pysyä salassa joko ensimmäiseen kosketukseen saakka tai yhden pimeän ajan, jolloin prikaati saattaa olla jo tavoitteensa lähellä. Taisteluun joutuessaan pitää iskevällä osalla olla tykistön ja kranaatinheittimistön tuli tukena. Hyökkäysmatka määräytyy joko epäsuorasti ampuvien aseiden kantaman mukaan, tai kyseiset aseet on kuljetettava maastoitse. Tavoitteeseen saavuttaessa on oltava täysin taisteluvalmis, sillä vihollisen vastatoimenpiteet ovat moottoroiduilla joukoilla ja reservinä olevilla panssari-vaunuyksiköillä nopeita. Hyökkäys maastoitse on voitava suorittaa koko prikaatin voimin eri nopeusportaisiin jakautumatta.

4. Tulen käyttö

Yllätyksen ohella on voimakas tulituki toinen ratkaiseva tekijä kenttäohjesäännön hyökkäystaktiikassa. Mitä vähäisempi yllätysmahdollisuus on, sitä enemmän tulitukea iskevä osa tarvitsee. Varsinaisen liikkeen — iskun — tehtävä on päästä tunkeutumaan vihollisen sekaan, hajottaa sen vastatoimenpiteet ja pitää tilannekuva sille epäselvänä. Tulen käytöllä tuhotaan paikannettu ja osiin jaettu vihollinen. Kun

taktiikka asettaa vaatimuksen vihollisen nopeasta tuhoamisesta, mikä koskee erityisesti motittautuvaa vihollista, on tulen tarve suuri. Tulen käytön nopeutta ja välittömyyttä koskeva vaatimus johtuu taistelun liikkuvuudesta. Ei voida etukäteen tarkasti sanoa, mikä on murto-kohta ja milloin on H-hetki. Kullekin johtajalle on annettava käyttöön epäsuoraa tulta, niin että nopealla tulenkäytöllä mahdollistetaan liikkeen nopea jatkaminen. Kenttäohjesääntö sanookin, että komppanian päälliköllä on yleensä kevyttä heittimistöä, pataljoonan komentajalla raskasta heittimistöä ja prikaatin komentajalla tykistöä. Taistelu-jaotus on toteutettava viimeistään lähtöalueella kuten aikaisemmin on todettu. Tuliyksikkö on sijoitettava tuettavan joukon marssiosastoon, jotta sen kantama riittää ja jotta tulen aloittaminen on nopea ja tuli mahdollisimman tarkkaa. Taistelussa on korostettu pataljoonan itseenäisyyttä. Esitetyt näkökohdat puoltavat tuliyksiköiden sijoittamista organisaatiossa nykyistä alemmaksi, jolloin siinä luodaan perusta kenttäohjesäännön esittämälle tulen käytölle.

Liittämällä kevyt heitinjoukkue komppaniaan ja raskas heitinkomppania pataljoonaan lisääntyy prikaatissa oleva tuli. Tulen keskittäminen samaan maaliin vaikeutuu, mutta liikuntataisteluissa ei koko prikaatin yhteistä, suppeata murtokohtaa tule olemaan kuten on laita hyökättäessä puolustusvalmista vihollista vastaan, joten keskittämisaatimuksesta voidaan tinkiä tulen välittömyyden hyväksi. Komppania ja pataljoona tulevat orgaanisesti raskaammiksi kuin ennen, mikä maastoliikkuvuutta ajatellen on vakava haitta, mutta yhtä raskaita ne ovat heitinyksiköiden ollessa niille alistettuina.

Tunkeutuminen vihollisen ryhmitukseen vaatii voimakkaan ja välittömän tulen näköetäisyydeltä. Kun hyökkäys pyritään suorittamaan metsämaastossa, on tulen tiheys lähietäisyyksillä tärkeämpi vaatimus kuin tulen ulottuvuus, erityisesti kiväärikaliperisilla aseilla. Vihollisen runsas panssarointi edellyttää, että käytössä on riittävästi panssarintorjunta-aseita. Tätä tarvetta vähentää vaikean maaston käyttö, mutta hyökkäyksen jossakin vaiheessa joudutaan varmasti alueille, joissa vihollinen voi panssarivaunujaan edullisesti käyttää. Tarkastelen panssarintorjunnalle asetettavia vaatimuksia puolustustaistelun yhteydessä. Panssarintorjunta-aseiden on oltava samalla suora-ammunta-aseita iskuportaan hyökkäyksen välitöntä tukemista varten.

Hyökkäys metsämaastossa aiheuttaa vihollisen vastatoimenpiteiden kehittymisen hitaasti, lukuunottamatta ilmasta tapahtuvaa vastatoimintaa. Ilmatorjunnan tarve korostuu erityisesti jalkaväen suojaamisessa maavoimien lento-osastojen toiminnalta, maalitiedustelulta ja tulenjohtolta sekä viime sotien jälkeen suuressa määrin tehostuneilta raketti-, napalm- ja tykkiryynnäköiltä.

Ilmatorjunnalla on suojattava joukkojen ryhmittäminen, raskaat tuliyksiköt, reservit ja kuljetukset. Maastoitse siirtyvää iskuporrasta on kyettävä tukemaan lähi-ilmatorjunta-aseilla, joiden tarve on erityisen suuri maastokoukkauksen jälkeen tavoitteessa ennen tieuran valmistumista.

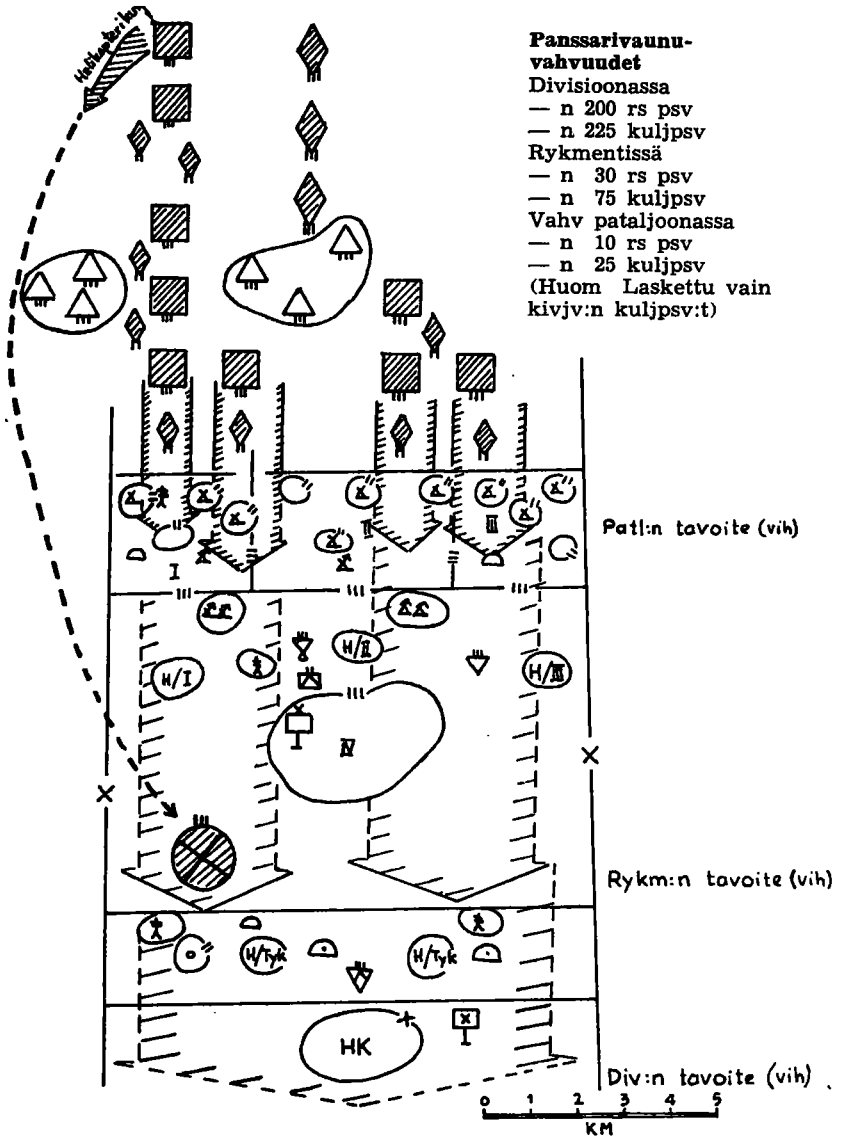
B. PUOLUSTUSTAKTIIKAN ASETTAMAT VAATIMUKSET

1. Yleistä

Kenttäohjesääntö asettaa puolustuksen päämääräksi yhtymää vastaan toimivan vihollisen tuhoamisen tai sen torjumisen määrääalueella. Yleisperiaate, että puolustus perustuu voimakkaaseen, nopeaan ja keskitettyyn tulenkäyttöön sekä reservien ripeään ja oikea-aikaiseen toimintaan, asettaa organisaatiolle ensisijaisen vaatimuksen riittävästä tulivoimasta. Reserviksi on oltava iskukykyisiä joukkoja.

Iskukyvyyn tarve kasvaa, kun komentajaa kehoitetaan harkitsemaan mahdollisuuksia saamansa puolustustehtävän osittaiseen tai suoranaiseen suorittamiseen hyökkäyksellisesti, ja kun vastahyökkäykseen on valmistauduttava käyttämään varsinaisten reservien lisäksi myös puolustuksessa olevia joukkoja.

Joukkojen tarve on puolustuksessa suuri, koska joukkoja on käytettävä samanaikaisesti laajalla alueella. Painopiste on puolustusasemassa. Selustan uhanalaisiin kohteisiin ja suoja-alueelle on ryhmitettävä joukkoja. Reserviä tarvitaan sekä rintamasta hyökkävää että selustaan maahanlaskettavaa vihollista vastaan. Eri tehtävät asettavat joukon kokoonpanolle, aseistukselle ja liikuntavälineille erilaisia vaatimuksia. Vaatimusten erilaisuus riippuu erityisesti siitä aiotaanko puolustus suorittaa jäykän torjuvasti, joustavasti vaiko hyökkäyksellisesti.

Kuva 12

Esimerkki prikaatin puolustusalueelle hyökkäävän vihollisen vahvuudesta ja hyökkäyksen suoritusperiaatteesta

Kuvassa 12 on esimerkki prikaatin puolustusalueelle hyökkäävän vihollisen vahvuudesta ja hyökkäyksen suoritusperiaatteesta.

2. Tulen käyttö

Puolustuskeskukset ja erilliset tukikohdat muodostavat prikaatin puolustuksen rungon sekä suoja-alueella, puolustusasemassa että selustassa. Kaikkien joukkojen on ryhmityttävä tällaisiin joka suuntaan puolustautumaan kykeneviin puolustuskeskuksiin. Puolustuskeskusten omalla tulella sekä niistä johdetulla, ulkopuolelta tulevalla epäsuoralla tulella täytetään puolustuskeskusten väliset aukot. Kun otetaan huomioon epäsuorasti ampuvien aseiden varmuusetaisyudet, on näiden aukkojen oltava 200—1000 metriä, jotta niihin voidaan ampua omia joukkoja vaarantamatta. Puolustuskeskusten on kehitettävä ympärilleen mahdollisimman voimakas oma tuli. Suora-ammunta-aseiden tulen ulottuvuusvaatimus riippuu ratkaisevasti maastosta.

Menestyksellinen panssarintorjunta luo edellytykset puolustustaitelun onnistumiselle. Kuvan 12 panssari- ja kuljetuspanssarivaunujen määrät osoittavat tämän selvästi. Määrät voivat olla maaston salliessa huomattavasti suurempiakin. Toisaalta pyritään vähentämään vihollisen yhtäaikaan vaikuttamaan pääsevien panssarivaunujen määrää suorittamalla puolustustaistelu vaikeassa maastossa.

Organisaatiollemme asetetaan erittäin voimakkaana vaatimus panssarintorjuntakyvystä. Tämä vaatimus on ulotettava aivan alaportaisiin saakka. Vain suunnissa, missä puolustaja tekee voimakasta vastarintaa tai maasto vaikeuttaa liikkumista, vihollinen hyökkää jalkautuneena. Se on pakotettava taistelemaan jalan, jolloin se on hitaampi ja suojattomampi. Ryhmän ja joukkueen on kyettävä panssarintorjuntaan samalle etäisyydelle, mihin niiden kiväärikaliperisten aseiden tuli tehokkaana ulottuu eli metsämaastossa 100—200 metrin päähän. Tähän on jokaisen joukon kyettävä vara-asein, ilman varsinaisia panssarintorjuntaelimiä. Kun tähän päästään myös selustan joukkojen osalta ja niistä muodostetuissa selustan puolustuskeskuksissa, on prikaatin koko puolustusalueella henkilökohtaisen (kiväärikaliperisen) aseensa ja ”jokamiehen panssarintorjunta-aseensa” avulla luotu tulen perusverkko, mikä on kuitenkin vain taistelijan itsepuolustukseksi tarkoitettu.

Panssarintorjuntayksiköt tarvitaan varsinaisten panssarivaunujen torjuntaan. Kenttäohjesääntö korostaa panssarintorjuntareservien tarvetta. Komppanian päällikkö tarvitsee puolustuskeskuksessa tällaisen

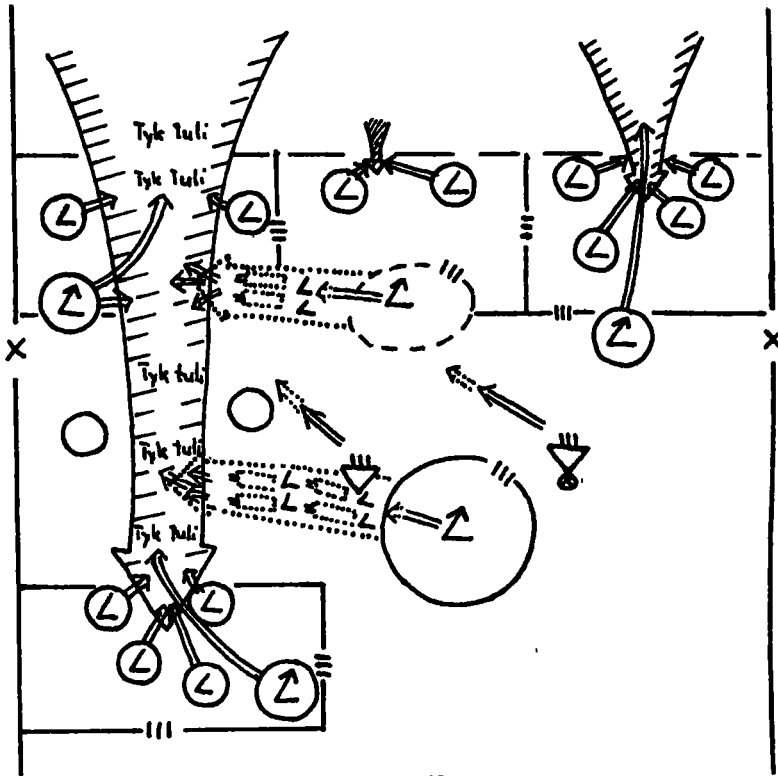
reservin panssaritorjunnan painopisteen luomiseksi. Tulen ulottuvuuden vaatimus on samaa luokkaa kuin ryhmällä ja joukkueella. Pataljoonassa ja prikaatissa on kysymys paitsi liikkuvasta reservistä myös tulen suuremmasta ulottuvuudesta. Puolustuskeskuksista on osan pystyttävä lähitorjuntaa pitemmälle suoritettavaan torjuntaan, ja voidaan asettaa vaatimus, että pataljoonan on pystyttävä keski-, prikaatin kaukotorjuntaan. Prikaatin nykyisessä kokoonpanossa kullakin johtajalla komppanian päälliköstä alkaen on panssaritorjuntareservi. Tämä on riittävä sen jälkeen, kun esitetty "jokamiehen panssaritorjunta-ase" on kehitetty ja kun tulen ulottuvuutta on lisätty.

Kun toimitaan kenttäohjesäännön kuvan (sivu 169) mukaisessa aukeauramaastossa, ei edellä esitetty, ensisijassa panssarilähitorjuntaan tarkoitettu tuli riitä ulottuvuutensa puolesta. Torjunta on näissä olosuhteissa järjestettävä perusratkaisusta poiketen. Käsitellen tämän joukkojen käytön yhteydessä.

Epäsuoran tulen osuus on vihollisen tuhoamisessa ratkaiseva. Sen etuja suora-ammuntatuleen verrattuna ovat tulen nopea siirtäminen alueelta toiselle ja tuliyksikön sijoittaminen suojaan vihollisen tähtytetyltä tulelta. Lisäksi aukeolosuhteet muodostuvat tulenkäyttöä helpottavaksi tekijäksi. Ydinräjähdeiden käytön jälkeen epäsuora tuli voi olla lähes ainoa keino vihollisen pysäyttämiseksi.

Epäsuoran tulen osalta ovat tärkeimmät vaatimukset tulenjohton järjestäminen koko toiminta-alueen syvyydellä sekä tuliyksiköiden määrän riittävyys. Taistelun käyminen yhtäaikaan syvällä ja laajalla alueella, kuten taktiikkamme edellyttää, vaatii myös tulenkäytön hajottamista laajalle alueelle. Tulen on oltava välitöntä kuten hyökkäyksessäkin. Kukin johtaja voi tehdä suunnitelmansa vain sen tulen varaan, joka hänellä on käskettävissään. Kenttäohjesääntö esittää selvän jaon: tykistön tuli prikaatin johdossa, raskaan heitinkomppanian tuli pataljoonan johdossa ja kevyen heitinjoukkueen tuli komppanian johdossa. Tähän ei nykyisessä organisaatiossa täysin päästä heitinyksiköiden puutteen vuoksi.

Kuvassa 13 on esitetty esimerkki tulen käytöstä tapauksessa, jolloin edellä esitetty tuliyksiköiden jako on toteutettu kaikille jalkaväkijoukoille. Vihollinen saadaan kaikissa hyökkäyssuunnissa tulen alle. Kenttäohjesäännön vaatima tulen keskittäminen tulee toteutetuksi

Kuva 13
Epäsuoran tulen käyttö

alueellisena, jollaisena vaatimus on vihollisen toimintamahdollisuuksien valossa tarkasteltuna nähtäväkin. Ylempi johtaja voi käyttää omaa tultaan keskitetysti ratkaisukohtaan silloin, kun alayksiköillä on riittävästi tulta oman tehtävänsä täyttämiseen tai itsensä suojaamiseen.

Tykistön tuli on tulen käytössä ratkaiseva puolustustaistelun kokonaissuorituksen kannalta, varsinkin suurtaistelussa. Esimerkkinä voidaan mainita, että taistelut Länsi-Kannaksella kesä—heinäkuussa 1944 päättyivät meikäläisestä näkökulmasta katsoen ”tykistöpuolustukseen”. Prikaatilla on itsellään oltava organisesti ”perusannos” tykistöä, mitä se kaikissa olosuhteissa tarvitsee, mutta sen on oltava valmis ottamaan johtoonsa lisää tulyksiköitä ja johtamaan niiden tulta.

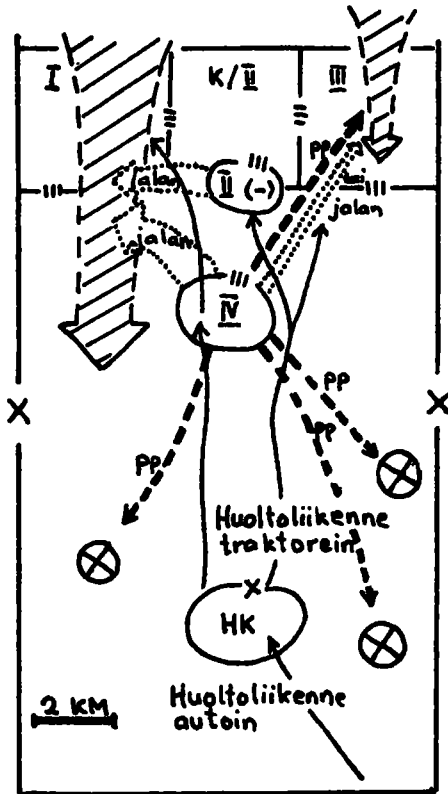
Heittimistön tuli on sopiva nimenomaan jalkaväen välittömäksi tueksi. Pienen varmuusetaisyyden vuoksi se on useinkin ainoata puolustuskeskusten väliin saatavaa epäsuoraa tulta, ja tällöinkin edellytyksellä, että tarkistusammunnat on suoritettu. Heittimistön lisääminen organisaatioon on erittäin sopiva keino tulen määrän lisäämiseksi, ja heitinyksiköiden määrän pitäisi tällöin vastata kivääriyksiköiden määrää aikaisemmin esitetyllä tavalla.

Viime sotien kokemuksen mukaan on panssarintorjunnan järjestäminen ollut taistelukestävyuden ja -moraalin kannalta ratkaisevaa. Nykyaikaisessa taistelussa saattaa ilmatorjunnan tehokkaan järjestämisen tarve olla samoista syistä yhtä tärkeä. Tähän vaikuttaa erityisesti rynnäkkökoneiden toiminta, mikä saattaa estää kaiken liikkumisen taistelukentällä. Torjumalla maavoimien lento-osastojen tiedustelu- ja tulenjohtolennot aivan puolustusalueen etuosassa voidaan huomattavasti vähentää vihollisen raskaan tulen ylivoimaa aina ydinräjähteiden käyttöä myöten. Ilmatorjunnan tarve on täten prikaatissa olemassa koko puolustusalueella. Keskitetty käyttö ei laajasta alueesta johtuen pysty estämään vihollisen lentoja. Ilmatorjuntaa on saatava orgaanisesti joukkoyksiköihin, pataljooniin ja patteristoihin.

3. Liikkuvuus

Nykyaikaisen sodan taistelujen luonne on tuonut puolustustaktiikkaan paljon lisää liikettä vaativaa toimintaa. Jokaisen pataljoonan on oltava reservi, mikä tarvittaessa irrotetaan puolustusasemasta vastahyökkäystä varten. Toinen liikettä vaativa toiminta on puolustuksen joustava suoritus. Puolustukseen ryhmittyneen ja taisteluun sitoutuneen joukon on pystyttävä vetäytymään tai irtautumisen jälkeen siirtymään uudelle alueelle puolustukseen.

Kuvassa 14 on esitetty puolustuksen perussuunnitelman vaatima liikkuminen. Vain reservi tarvitsee jalkamiehen liikkuvuutta nopeampaa siirtymistä hyökätessään selustaan tai sivusuunnaksi arvioituun suuntaan. Vihollisen vaarallisimmassa hyökkäyssuunnassa on valmistauduttu vastahyökkäykseen jättäytymällä sivustaan väijytysluontoiseen asemaan. Polkupyörin varustettu pataljoona on toiminut suoja-alueella. Kun vihollinen on saanut kosketuksen puolustusasemaan, on suoja-alueella taisteltava jalkamiehenä.

Kuva 14

Perussuunnitelman vaatima liike puolustuksessa

Kaikki liike on suoritettava suojaisia teitä, polkuja ja uria käyttäen. Liike voidaan valmistella etukäteen. Kun pataljoonan puolustusalue on yleensä tien suunnassa, huollon suoritus on mahdollinen ennen suojaisemman uran valmistumistakin.

Evl E Eräsaari on esittänyt kirjoituksessaan Tiede ja Ase n:o 19:ssä (kuvat ss 96 ja 120) liikkuvuuden tarpeen käytettäessä prikaatin päävoimia vastahyökkäykseen toimittaessa leveällä kaistalla. Vastatoimenpiteiden onnistumiseksi on siirtyminen suoritettava nopeasti. Vastahyökkäys on aloitettava ennenkuin murtoon päässyt vihollinen pys-

tyy jatkamaan hyökkäystä ajoneuvoissa ajaen. Polkupyörin varustetuilla joukoilla on tähän huomattavasti paremmat mahdollisuudet kuin jalan toimivilla.

Tarvittaessa prikaatin joukot irtautuvat puolustusasemasta ja prikaati tukeutuu selusta-asemaan vihollista tuhotessaan. Asemien välissä suoritettavilla taisteluissa on hankittava aikavoitto uutta ryhmittymistä varten. Joukkojen on pystyttävä siirtymään taistelukentällä silloin, kun ne poteroissaan ollen ovat vaarassa tuhoutua. Miten joukot liikkuvat? Tämä kysymys tulee varmasti esille jo puolustusaseman joukkojen siirtymisissä vastahyökkäykseen, mutta erityisesti siirryttäessä vihollisen pakottamana uuteen puolustusasemaan. Siirtyminen on suoritettava suojaa antavia olosuhteita ja maastoa hyväksi käyttäen ja takana olevien tukikohtien tulen tukemina. Passiivisen suojan käyttäminen vaatii organisaatiolta keveyttä. Ajoneuvossa hinattavia tai kuljetettavia aseita on vaikea siirtää vihollisen tulella. Aktiivinen suoja korostaa tulen tarvetta. Epäsuora tuli muodostuu tärkeimmäksi tuleksi, kun joukko siirryessään ei voi käyttää ainakaan kaikkia suora-ammunta-aseitaan. Lentorynnäköintiä vastaan on oltava puolustusalueella sellainen määrä ilmatorjuntaa, etteivät vihollisen lentokoneet voi vapaasti toimia. Panssarivaunujen tulta vastaan on suoja vaikein järjestää. Tarvittaisiin panssarisuojaa joko niin, että puolustuskeskuksesta irtautuva joukko siirretään pois kuljetuspanssarivaunuissa tai niin, että panssarivaunu (rynnäkkötykki) suojaa tulellaan, kun irtautuvan joukon omat aseet eivät enää voi toimia. Prikaatikin vaatisi kipeästi edes pienen orgaanisen, nykyaikaisella taistelukentällä liikkumaan pystyvän yksikön.

Kun joukko on irtautunut vihollisesta, on siirtyminen voitava suorittaa mahdollisimman nopeasti, kesäaikana polkupyörä-traktori nopeudella, mutta samalla suojaisia teitä käyttäen. Siirtymiskelpoisuuden tarve korostuu prikaatin saadessa armeijakunnalta uuden puolustus-tehtävän, jolloin siirtymismatka voi muodostua pitkäksi.

4. Joukkojen käyttö

Erilaisten joukkojen tarpeeseen vaikuttavat tulelle ja liikkuvuudelle asetetut vaatimukset sekä maasto, missä joukko toimii.

Puolustustaktiikassa ovat maasto-olosuhteiden hyväksi käyttäminen, hyökkäyksellisyys ja siirtymiskelpoisuus siksi voimakkaasti korostettuja, että ne on otettava huomioon yleispataljoonaa organisoitaessa. Puolustuksen tärkein tekijä, tulivoima, on suunniteltava edellisten tekiäin asettamiin rajoituksiin sopivaksi.

Yleispataljoonana toimivalla jalkaväkipataljoonalla tulivoiman on perustuttava keveisiin suora-ammunta-aseisiin (jolloin tulen ulottuvuudesta on tingittävä) ja voimakkaaseen omaan epäsuoraan tuleen. Sillä on oltava myös omat panssarinkeskitorjunta- ja ilmatorjuntaelimet. Liikkuvuudeksi puolustusalueella riittää normaalitapauksessa jalkamiehen ja hevosen nopeus. Reservipataljoonalla on oltava polkupyörätraktori-nopeus. Sama vaatimus koskee kaikkia pataljoonia prikaatin toiminta-alueen ollessa erityisen laaja.

Jalkaväkipataljoonan on oltava kokoonpanoltaan mahdollisimman kevyt ja liikkuva sekä itsenäiseen toimintaan pystyvä. Myös pataljoonan alaysiköille asetetaan puolustuskeskuksen puitteissa vaatimus itsenäisyydestä, taisteluosastomaisuudesta.

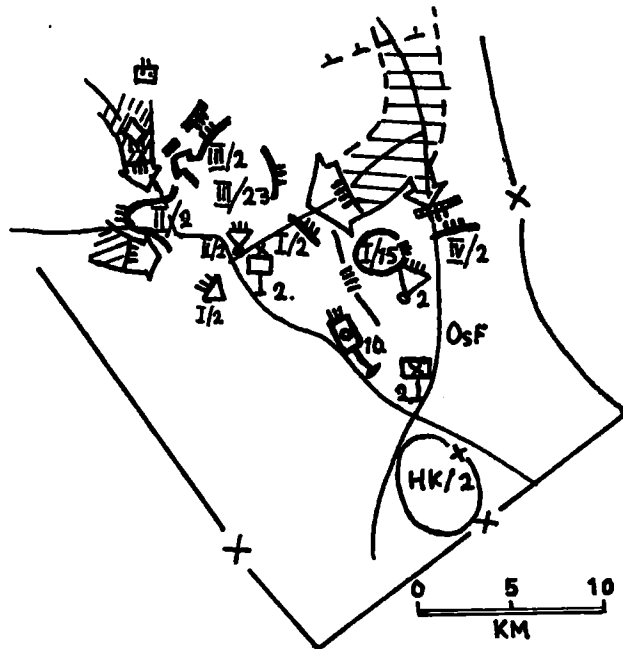
Prikaatin puolustusalueella tarvitaan usein myös raskasaseisempaa pataljoonaa, jolla tulen ulottuvuus on suurempi, kuten aikaisemmin panssarintorjuntatulien yhteydessä viitattiin. Tällöin on kysymys vihollisen hyökkäyksen painopistesuunnasta sille edullisessa maastossa. Hyökkäyskärjen pysäyttymiseksi on saatava ”tulppa”. Vaatimus ja tilanne ovat samat kuin hyökkäyksessä suojaavan osan kohdalla. Käytän ”tulpaksi” tarkoitetusta pataljoonasta nimeä torjuntapataljoona. Sen organisaatiolle asetetaan ensisijainen vaatimus voimakkaasta tullesta; sen ei tarvitse olla hyökkäyskykyinen. Kun tulen ulottuvuuden tarve tekee aseet raskaiksi, ei pataljoonalta voida vaatia hyvää siirtymiskykyä vihollisen tulen alla, mutta kylläkin tiestöllä.

Torjuntapataljoona on organisoitava jäykkää puolustusta varten. Sen on oltava kaistavastuuseen sopiva ja tavallisen jalkaväkipataljoonan kaltainen yleiskokoonpanoltaan. Sillä voi olla sama epäsuoran tulen organisaatio, mutta suora-ammuntatulella on oltava suuri tulivoima ja ulottuvuus pienellä miesmäärällä aikaansaatusena. Torjuntapataljoonan tieliikkuvuuden on oltava hyvä.

Torjuntapataljoonaa käytetään ratkaisualueella, missä vihollisen hyökkäys on viimeistään pysäytettävä prikaatin tai varsinkin ylemmän

portaan vastahyökkäyksen mahdollistamiseksi. Torjuntapataljoonan käyttäminen joko selusta-asemassa tai sen etupuolella on prikaatin taktiikan mukaisesti edullista. Ryhmittymällä puolustuskeskuksiin maanlaskualueiden reunoille ja vihollisen todennäköisimmän panssariuran varteen torjuntapataljoona muodostaa selustan puolustuksen rungon (prikaatin johdossa ja sen taistelusuunnitelmaan liittyen). Sen heittimistöni tuli ja tarvittaessa osa pataljoonaa liikkuvasti käytettynä on varsinaisessa selustan puolustuksessaakin tarpeen. Torjuntapataljoonan suojassa voidaan toteuttaa puolustuksen siirtäminen selustasemaan.

Prikaatin pataljoonien määrää harkittaessa voidaan nykyistä neljää pitää sopivana suunnitelmanmukaista puolustusta suoritettaessa. Prikaati on sopiva johtamaan yhden suunnan kiivaita taisteluita. Jos sen toiminta-alueelle muodostuu kaksi eri suuntaa, on komentosuhteet jär-

Kuva 15

Komentosuhteiden järjestämistä vaativa tilanne

jestettävä erikseen. Eräissä karttajarjoituksissa on yleensä määrätty joko esikunta- tai selustapäällikkö johtamaan sivusuunnan joukkoja apunaan selustaesikunta. Kuvassa 15 on esitetty tällainen tilanne. Erilisen taisteluosaston esikunnan tarve on prikaatissa ilmeinen, ja selustaesikunta on siihen sopiva, kun se jatkuvasti seuraa yleistilannetta ja kun sillä on oma viestielin.

Kuva 15 osoittaa myös, kuinka armeijakunta joutuu käyttämään pataljoonia taktillisina perusyksikköinä ja alistamaan niitä prikaatilta toiselle. Kun 2.Prikaatilla on kuvassa peräti 7 pataljoonaa, on aiheellista ehdottaa, että muodostettu taisteluosasto on otettava armeijakunnan johtoon. Armeijakunnalla tulisi olla käytettävissään taisteluosaston johtoportaita. Toisena vaihtoehtona on muodostaa vain runkosan käsittävä prikaati, joka saa pataljoonia ja patteristoja johtoonsa. Prikaatin runko-osia pitää olla nykyisiä prikaateja enemmän, jolloin niitä riittää reserviksi, tai ne voidaan alunperin asettaa vastuuseen pienehköstä toiminta-alueesta.

C. VIIVYTYSTAKTIIKAN ASETTAMAT VAATIMUKSET

1. Yleistä

Viivytyksen päämääränä on hidastaa vihollisen etenemistä ajan hankkimiseksi omia toimenpiteitä varten, jotka tähtäävät vihollisen tuhoamiseen. Viivytyks on suoritettava siten, että viholliselle aiheutetaan jatkuvasti osatappioita ja luodaan edellytyksiä sen tuhoamiseen.

Aikavoitto hankitaan viivytyksasemiin keskittyvällä torjunnalla, mikä pyritään aikaansaamaan pääasiassa tulella käyttäen elävää voimaa säästeliäästi. Viivytykseen on liitettävä hyökkäävä toiminta, millä aiheutetaan viholliselle huomattavia tappioita ja ristetään siltä ainakin ajoittain aloite.

Kenttäohjesääntö vaatii viivyttävältä joukolta erityisesti voimakasta tulenkäyttöä, siirtymiskelpoisuutta sekä myös hyökkäyskykyä.

2. Joukkojen käyttö

Kaikista taistelulajeista viivytyks korostaa voimakkaimmin pataljoonan taisteluosastomaisuutta. Kenttäohjesäännön kuva sivulla 217 osoit-

taa pataljoonan toiminnan itsenäisyyden ja erillisyyden prikaatin viivytyksessä. Pataljoonan on oltava taisteluosastomainen paitsi taistellesaan viivytyksessä, myös siirtymisen aikana ja valmistelujen aikana taemmassa viivytyksessä. Taistelujaotuksen muuttaminen viivytyksen aikana ja tukevien osien alistaminen pataljoonalta toiselle ei vastaa liikuntauolosuhteiden eikä jatkuvan taisteluvalmiuden vaatimuksia.

Pataljoonan siirtyminen, sen käyttö nopeaan iskuun, mutta myös taistelun joustava käyminen viivytyksessä korostavat pataljoonan käyttöä voimansa koossa pitäen. Pataljoonan on oltava pieni, nopeasti liikuteltava ja helposti johdettava joukko.

Prikaatin taistelu on pataljoonien käyttöä ja johtamista. Prikaatin on voitava tukea pataljoonia voimakkaalla tykistön tulella, suojata siirtymistä erityisesti ilmatoimintaa vastaan, suorittaa sulutus- ja linnoittamisvalmistelut, varmentaa vesistöjen ylitys ja suorittaa pataljoonien tarvitsema huolto.

3. Tulen käyttö

Tulen tarpeesta ovat voimassa samat vaatimukset kuin puolustuksessa. Panssarintorjunnalla on kyettävä estämään panssarivaunujen läpimurtautuminen. Epäsuoran tulen merkitys on taistelun suorituksessa vielä ratkaisevampaa kuin puolustuksessa. Epäsuoraa tulta käyttäen on vihollisen eteneminen parhaiten hidastettavissa jo kaukana viivytyksensä etupuolella. Irtautuminen viivytyksensä etupuolelta ja viivytyksensä keskuksesta on taistelun kriisikohta. Sen tukemisessa on epäsuoran tulen osuus ratkaiseva ja tulen välittömyys välttämätön, jotta kukin johtaja voi olla varma tulen saannista juuri oikealla hetkellä.

4. Liikkuvuus

Viivytyksensä etupuolella ja hyökkäyksellisessä toiminnassa vaaditaan nopeata ja suojassa suoritettavaa liikehtimistä tulen alla. Joukkojen on oltava varustukseltaan kevyitä, mutta samalla mahdollisimman tulivoimaisia.

Irtautumisen kriisi tulee viivytyksessä jatkuvasti esille. Puolustuksessa tätä asiaa on jo käsitelty. Vihollinen pitää lamauttaa siksi aikaa, kun irtautumisen liike alkaa. Epäsuoralla tulella se voidaan tehdä, mutta pysäyttääkö sekään vihollisen panssarivaunuja. Irtautumisen tulituki olisi panssarivaunujen avulla yksinkertaisesti järjestettävissä. Vaikka irtautumisen vaikeus koskeekin vain ehkä etumaisen komppanian viivytykseskusta, niin siitä koko prikaatin toiminta kuitenkin alkaa. Prikaatin kiinteässä organisaatiossa ei panssarisuojaa ole mahdollisuus järjestää. Tällöin irtautumisen mahdollistaminen jää muun tulituen ja taktisen toiminnan varaan. Kun viivytytys suoritetaan vihollisen suurhyökkäyssuunnilla, missä läpimurto uhkaa estää omat vastatoimenpiteet, on viivytykseen oltava mahdollisuus käyttää panssari- ja kuljetuspanssarivaunuin varustettuja joukkoja.

Irtautumisen jälkeen on siirtyminen voitava suorittaa kaikkien joukkojen osalta nopeasti, jotta voitetaan aikaa valmisteluille. Jalkamiehen nopeus ei riitä.

D. JOHTOPAATOKSIA

Ryhdyttäessä tutkimaan yksityiskohtaisesti prikaatin organisaatiolle asetettavia vaatimuksia ja niiden toteuttamismahdollisuuksia voidaan todeta, että eri taistelulajien asettamat vaatimukset ovat hyvin samankaltaisia. Näin ollen prikaatin organisaation ei tarvitse muodostua useiden ristikkäisten vaatimusten kompromissiratkaisuksi.

Taistelulajien vaatimusten samankaltaisuus perustuu yleiseen käsitukseen nykyaikaisen taistelun liikkuvuudesta, jonka mukaan taktiikkamme on kehitetty liikkuvaksi ja hyökkäykselliseksi. Eri taistelulajeissa on vihollisen toiminta nähty varsin samanlaisena. Kaikissa on perustapauksena taistelu hyökkäävää, voimakasta vihollista vastaan. Vihollisen suuri tulivoima pakottaa myös meidät kiinnittämään huomion tullen voimakkuuteen; vain sen avulla vihollinen voidaan tuhota.

Organisaatioon kohdistuvien vaatimusten samankaltaisuus johtuu ratkaisevasti siitä, että taktiikka on kehitetty nimenomaan nykyisen prikaatin kaltaiselle yhtymälle, minkä varustamisessa on otettu huomioon resurssiemme johtuvat rajoitukset.

Taistelun suorituksesta johtuvat vaatimukset ovat eri taistelulajeissa lähellä toisiaan sekä yleiskokoonpanon, joukkojen ja tulen käytön että taistelussa tarvittavan liikkuvuuden osalta (jolloin liikkuvuudella tarkoitetaan sitä liikehtimiskykyä ja -ketteryyttä, jota tarvitaan kiivaassa taistelussa tai oltaessa ainakin kosketuksessa viholliseen). Vaatimusten suurimmat eroavaisuudet koskevat varsinaisen taistelukosketuksen ulkopuolella tapahtuvaa liikkuvuutta (jolloin se tarkoittaa siirtymiskykyä taistelualueella). Perusvaatimus on tällöinkin yhteinen: on pystyttävä siirtymään nopeasti ja suojaisesti. Mahdollisuudet vaatimuksen toteuttamiseksi ovat kuitenkin erilaisia. Hyökkäyksessä on hallitsevana vaatimuksena hyökkäys maastoitse. Valmiiden urien puuttuessa ei niitä voida etukäteen rakentaa. Muissa taistelulajeissa maastoitse siirtymienkin voidaan etukäteen valmistella.

IV PRIKAATIN ORGANISAATIOLE ASETETTAVAT VAATIMUKSET JA NIIDEN TOTEUTTAMISMAHDOLLISUUDET

Tämä luku on yhdistelmä edellisestä luvusta. Samalla on myös käsitelty sellaisia vaatimuksia, jotka ovat yhteisiä organisaatiolle taistelulajista riippumatta. Jotta vaatimukset voidaan tutkia tarpeeksi laajalta pohjalta, on prikaatia jouduttu käsittelemään armeijakunnan, jopa koko puolustusvoimien osana. On selvää, että kenttäohjesäännön mukaista taktiikkaa käyttäessään prikaati ei ole mikään erillinen osa.

A. YLEISTÄ

Kenttäohjesäännön mukaan prikaati on yhtymä, mihin on kuuluttava taistelu-, huolto- ja erikoisjoukkoja siten, että se kykenee itsenäiseen taisteluun ja keskittämään eri aselajit tehokkaaseen yhteisvaikutukseen.

Prikaati on yhtymänä pieni ja toimii ainakin ratkaisutaisteluissa armeijakunnan tiiviissä johdossa ollen luonteeltaan vain taktillinen yksikkö. Prikaatin ja sen alayksiköiden organisaatioita kehitettäessä on muistettava, että prikaati toimii taistelukentällä kokonaisuudessaan

vihollisen tulen alla ja vaikeissa taistelutilanteissa. Ei pidä teoriassakaan pyrkiä liian hienoihin rakennelmiin. Organisaation ja sen käytön on oltava yksinkertainen ja selvä. Tämä koskee erityisesti liikuntasotaa, missä johtaminen on vaikeaa, kuten viime sotiemme kokemukset osoittavat.

Nykyaikaisen taistelun kuva ja eri taistelulajien taktiikka vaativat prikaatilta jatkuvaa taisteluvalmiutta. Sotajaotuksen on vastattava taistelujaotusta. Tämän periaatteen esittävät organisaatioita koskevat ohjesäännöt,¹⁾ joskin mainiten, että elimellisen kokoonpanon rikkomista ei sodassa useinkaan voida välttää. Parhaiten se on vältettävissä, kun kokoonpano on alunperin laadittu taisteluolosuhteiden mukaiseksi. Pataljoonille on yleisesti asetettu vaatimus pystyvyydestä itsenäisiin tehtäviin. Alayksiköiden itsenäisyys on välttämätön senkin vuoksi, että niitä joudutaan usein alistamaan prikaatilta toiselle. Tällöin niiden on oltava sellaisinaan taistelukelpoisia niin, ettei tarvita muuta kuin komentoyhteyden aikaansaaminen uuteen johtoportaaseen.

B. ESIKUNTA- JA JOHTO-ORGANISAATIO

Esikunnan on pystyttävä toimimaan kahteen osaan jakautuneena, ja molemmista osista on voitava johtaa prikaatia. Selustaesikunnan on oltava sekä prikaatin varaesikunta että erillinen taisteluosaston johtoporras. Viimeksi mainittuun tehtävään se joutuu aina selustan puolustusta suunnitellessaan ja johtaessaan, mutta johtaminen voi laajeta käsittämään myös rintamassa taistelevia alayksiköitä tapauksissa, jolloin vihollinen on jakanut prikaatin kahteen erilliseen tai eri suunnissa toimivaan osaan. Selustaesikunnan käyttö tällä tavoin poistaa erityisen taisteluosaston johtoelimen tarpeen, mikä tarve on nähtävissä liikkuvissa taisteluissa prikaatin alajohtoesikuntana. Tilapäisten komentosuhteiden järjestäminen on kriisitilanteissa vaikeaa. Johtamisen kannalta olisi prikaatin oltava orgaanisesti niin pieni ja toimittava niin rajoitetulla tehtävällä, ettei johtamisvaikeuksia synny.

Esikunnan kumpikin osa tarvitsee omat, johtamisen mahdollistavat elimet. Näitä ovat esikunta- ja viestijoukkueet. Viestitoiminnalle ase-

¹⁾ Harj.vahv A 1955 ja Harj.vahv A 1963, johdannot

tetaan prikaatissa suuret vaatimukset johtamisen helpottamiseksi. Radiokalustoa on oltava runsaasti. Komento- ja tulenjohtoyhteyksien lisäksi tarvitaan radioita tiedustelu- ja selustan valvontayksiköille sekä varalle. Tilanteiden nopea vaihtelu ja liikkuvuus asettavat radion ensisijaiseksi yhteysvälineeksi, mutta se on varmennettava johdinyhteyksillä. Prikaatin alayksiköillä on oltava omat viestielimet sisäisen yhteystarpeensa tyydyttämiseksi, mutta prikaatin on kyettävä rakentamaan yhteydet niihin.

Tiedustelun suorittaminen liittyy läheisesti johtamiseen. Sillä on tärkeä tehtävä kaikissa taistelulajeissa. Taistelualueen laajeneminen sekä liikkuvuuden lisääntyminen vaikeuttavat tiedustelun suorittamista ja aiheuttavat sen, että eri johtoportaiden tiedustelun on ulotuttava enintään syvemmälle vihollisen selustaan.

Prikaatin tiedustelun on kohdistuttava viholliseen sekä rintamasta tapahtuvana että sissitiedusteluna sen selustassa. Syvällä alueella toimiminen pienentää sitä tiedustelumahdollisuuksien paremmuutta, mikä vihollisella on välineidensä vuoksi. Tiedusteluyksiköt on kokoonpanonsa ja välineistönsä puolesta organisoitava nimenomaan tiedustelua varten. Nykyisin tiedustelukomppania ja pataljoonan tiedustelujoukkue ovat kokoonpannut kuten taisteluyksikkö, ja tästä johtuu niiden yleinen käyttö taisteluyksikön tapaan. Radiokaluston ja teknisten, ainakin tähytystä edistävien tiedusteluvälineiden tarve on asetettava vaatimukseksi.

Tiedustelukomppanian on pystyttävä nopeasti liikkumaan myös ydinaseiden käytön jälkeen ja vihollisen hyökkäyssuunnissa. Sen on oltava liikkumisen ja suojan suhteen vähintään tasaveroinen vihollisen kanssa. Prikaatin kaikista osista on tiedustelukompanialla suurin kuljetuspanssarivaunujen tai erityisten tiedusteluvaunujen tarve.

Selustan valvonta on selustan puolustamiseksi tärkeä tehtävä. Tietojen nopean perille saamisen kannalta ei tilapäisjärjestely selustan joukoista asetetuilla tähytysasemilla tunnu vakuuttavalta. Selustapäälliköllä on oltava omassa johdossaan vakinainen tiedusteluelin, esimerkiksi joukkue, joka suorittaa päätehtävänänsä tähytystiedustelua ja partiointia maahanlaskujen ja ydinräjähteiden paikantamiseksi.

Liikenteen järjestely on esikunnan tehtäviä. Nykyisen prikaatin järjestelmä, missä sotapoliisijoukkue hoitaa liikenteen, on taistelualueella erittäin sopiva ja sopii hyvin myös selustan valvontaan.

C. KIVAÄRIJALKAVÄKI- JA SISSIIYKSIKÖT

Jalkaväkipataljoonien määrä on prikaatissa edullisinta pitää liukuvana. Tällöin armeijakunta voi määrätä prikaatiensa kokoonpanot niiden tehtävien vaatimuksia vastaaviksi. Harjoitusvahvuudet A 1963:ssa on prikaatin kokoonpanokaaviossa merkitty pataljoonien lukumääräksi 3—5, mutta se ei vielä merkitse varsinaisesti liukuvaa organisaatiota.

Pataljoonien määrän liukuvuus olisi prikaatin nykyisessä kokoonpanossa lähinnä muodollinen seikka. Organisaatiossa vahvistettaisiin todennäköinen tuleva käytäntö. Samalla ajatuspohja pataljoonien käytöstä muokkaantuisi oikeaksi. Armeijakunta on siksi pieni yhtymä, että sen komentaja joutuu laskemaan joukkojensa käytön pataljoonittain ja seuraamaan niiden käyttöä prikaatissa. Pataljoonat olisi numeroitava juoksevanumerojärjestelmällä, jolloin on erikseen määrättävä, mitkä yksiköt kuhunkin prikaatiin kuuluvat.

Jalkaväkipataljoonien laadun osalta on todettava erilaisia ja keskenään ristikkäisiä vaatimuksia: liikkuvuutta edustava puoli ja toisaalta tulta edustava puoli törmäävät vastakkain. Seurauksena on joko koelma erikoisjoukkoja, joiden käyttöarvo on rajoitettu, tai kompromissi, yleisjoukkoyksikkö, jalkaväkipataljoona. Liukuvaorganisaatioon prikaatiin on olosuhteiden vaatiessa helppo liittää erikoisjoukkokin, joita nykyisinkin on olemassa.

Aukeauramaastossa puolustuksessa, suojaavana osana tai viivytyks-asemassa toimiva pataljoona vaatii niin runsaasti tulta, että pataljoona on muodostettava etupäässä jalkaväen raskasaseyksiköistä. Olen käyttänyt siitä nimeä torjuntapataljoona. Tämän tyyppisiä joukkoyksiköitä meillä ovat nykyiset torjunta-, panssarintorjunta- ja panssarintorjunta-vaunupataljoonat.¹⁾ Onhan taktiikkaamme jo vanhastaan kuulunut asettaa vihollisen suurhyökkäyssuuntiin jalkaväestä luja, raskasaseinen alasin. Kenttäohjesäännön edellyttämän taktiikan vaatimusten mukaan on torjuntapataljoona organisoitava itsenäiseen tehtävään ja kaistavastuuseen sopivaksi. Sen on oltava ensi sijassa panssarintorjuntaa (vähintään keskitorjuntaa, osaksi kaukotorjuntaa) varten aseistettu, mutta on siinä oltava myös iskuvoimaa vastahyökkäysten suorittamiseen omalla toiminta-alueella.

¹⁾ Harj.vahv A 1963, ss 6: 17, 6: 24, 6: 29

Torjuntapataljoonaa käytetään vihollisen hyökkäyssuunnissa teiden ja aukeaurien varsilla. Sillä on oltava hyvä tieliikkuvuus, jotta se voidaan työntää nopeasti tulpaksi. Se voidaan organisoida teillä tai traktoriurilla liikkumaan kykeneväksi, mitä sen raskauskin edellyttää. Se ei sovellu hyökkäysjoukoksi, eikä se voi olla yleispataljoona.

Liikettä edustavalle pataljoonalle asetettuja vaatimuksia lähimpänä ovat nykyiset kivääri- ja jääkäripataljoonat. Kaikki hyökkäyskykyä tarvitsevat joukkoyksiköt, hyökkäyksessä iskevä osa sekä kaikissa taistelulajeissa reservit, kuuluvat tähän ryhmään. Kun osalle varsinaisesti puolustuksessa ja viivytyksessä olevista pataljoonista asetetaan myös vaatimus, että niitä on pystyttävä käyttämään vastahyökkäysiin, tai niiden on ainakin pystyttävä suojaisesti siirtymään taistelukentällä, on niiden oltava edellisten kaltaisia. Käytän nimitystä jalkaväkipataljoona.

Jalkaväkipataljoonan organisaatiolle on asetettu yhtäaikaaisesti sekä hyvän liikkuvuuden että suuren tulivoiman vaatimus. Liikkuvuuden vaatimus on eriasteista. Hyökkäyksessä on liikkuvuusvaatimus vaikeissa maasto-olosuhteissa voimakkaampi kuin puolustuksessa, missä voidaan puhua liikehtimiskyvyn tarpeesta. Puolustuksessa ja viivytyksessä tapahtuva liike voidaan etukäteen valmistella ja maastoitse tapahtuvat siirtymismatkat ovat lyhyempiä. Käsittelen liikkuvuuden tarkemmin kohdassa E.

Jalkaväkipataljoonan vahvuutta ja jaollisuutta koskevista vaatimuksista voidaan todeta seuraavaa:

- Tulen tarve on suuri, elävää voimaa on käytettävä säästeliäästi.
- Liikkuvuusvaatimus edellyttää keveyttä ja pieniä yksiköitä.

Perusvaatimus liikuntasodassa on organisaation keveys. Voimakas tulen tarve asettaa vaatimuksen täyttämislle omat rajoituksensa. Käsittelen tulen osuuden kohdassa D. Sotakokemuksissa on pataljoonan ja komppanian kiväärijalkaväen 3- ja 4-jakoisuuden paremmuudesta molempia kannattavia mielipiteitä. Pientä kokoonpanoa on puollettu aina, kun perusteluna on ollut joukon käyttö liikuntaolosuhteissa, jolloin johtamisen helppous on asetettu ensisijalle. Suurempaa kokoonpanoa puoltavien perusteluna on ollut joukon käyttö puolustuksessa, missä laajan alueen varmistaminen ja reservin varaaminen on vaatinut enemmän yksiköitä. Nykyisen taktiikkamme vaatimukset ovat samoja kuin sotakokemusten liikuntaolosuhteita koskevat. Vaikka pataljoonan toi-

minta-alue on suuri, on voimien käyttö koottua. Neljä komppaniaa antaa taktikointimahdollisuuksia; se on siis helppo perustella. Kiivaassa taistelussa ei kuitenkaan paljoa taktikoida, kombinaatiomahdollisuuksia on oltava vähän, mutta niiden on oltava selviä. Komentaja johtaa itse suullisin käskyin. Johtamismahdollisuus riippuu paljon itse johtajasta ja hänen koulutustasostaan.

Aukeassa ja yleensä viholliselle edullisessa maastossa tapahtuvaan hyökkäykseen eivät edellä esitetyt jalkaväkipataljoonat kykene. Tarvitaan sekä liikkeen että tulen käytön mahdollistava panssarisuoja. Suurvaltojen mekanisoidut eli panssarijalkaväkipataljoonat ovat esimerkiksi tarvittavista yksiköistä. Resurssimme puitteissa ei nykyisen kaltaiseen prikaatiin voida ajatella liitettäväksi orgaanisesti tällaisin välinein varustettua pataljoonaa. Kysymys on ratkaistavissa joko erikseen kokoonpantujen prikaatien tai erillisten pataljoonien puitteissa, jolloin jälkimmäisiä voidaan alistaa "tavalliselle" prikaatillekin.

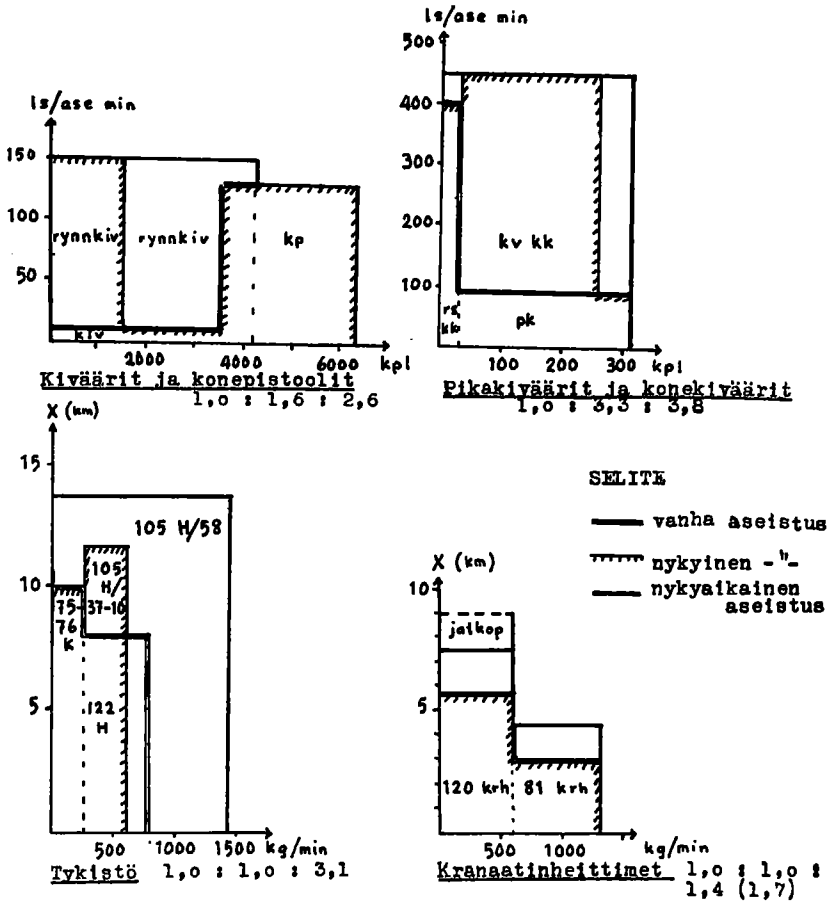
Sissitoimintaa on korostettu kaikissa taistelulajeissa. Sen suorittaminen on tärkeää tiedustelu- ja taistelualueen syventämiseksi vihollisen puolelle. Eräissä harjoituksissa on rintamavastuussa olleella prikaatilla ollut sissiosasto toiminnassa vihollisen puolella. Sinä on toiminut joko tiedustelukomppania, jokin kiväärikomppania tai kaikkein useimmin erikseen kokoonpantu osasto, jolloin prikaatin perusyksikkömäärä ei ole vähentynyt rintamassa.

Ei voida vaatia, että mies kuin mies on sopiva sissiksi, ainakaan jatkuvasti. Varsinkin prikaatin sissitoiminta-alue vaatii erikoisyksikön, sillä siellä toimivat vihollisen parhaat taistelujoukot. Toiminnan kiihkeys prikaatissa vaatii sissitoiminnalta vakinaista järjestämistä, hyviä yhteyksiä ja nopeaa tuloksiin pääsemistä. Komppanian suuruusluokkaa olevan sissiyksikön liittäminen prikaatiin antaa katetta sissitoiminnan vaatimiselle.

D. TULIVOIMA

1. Yleistä

Taktiikan perusvaatimukset organisaatiolle ovat: enemmän tulta ja parempi liikkuvuus. Tulen lisäämiseksi on kaksi keinoa: organisaatiossa olevien aseiden tulivoiman parantaminen ja uusien aseiden lisääminen. ...

Kuva 16
 Nykyisen prikaatin tulivoiman vertailu erilaisin taisteluvälinein varustettuna¹⁾

Kuvassa 16 esitetty vertailu osoittaa asekohtaisen tulivoiman (tulen ulottuvuuden, tullen tiheyden, vaikutuksen maalissa) lisäämisellä olevan suuri merkitys. Tykkikalusto on uusittava, kranaatinheitin osalta riittää ampumatarvikkeiden parantaminen. Asemääriä ja orga-

¹⁾ Evl E Vuorimiehen esitelmä

nisaatiota ei tulen tällaisessa lisäämisessä tarvitse muuttaa. Ampumatarvikekulutus kasvaa, joten ajoneuvoja tarvitaan lisää, ja liikenteen määrä nousee.

Organisaatiossa on oltava niin tehokkaat aseet kuin mahdollista, koska silloin tarvitaan vähiten elävää voimaa tulen määrään nähden. Vasta kun täten on tehty kaikki voitava, on tulivoimaa tarvittaessa suurennettava lisäämällä organisaatioon uusia aseita ja aseyksiköitä.

Ampuma-aseiden ja tulyyksiköiden sijoittaminen organisaatioon on peruskysymys tulivoiman käyttämisessä. Taktiikka korostaa tulen välittömyyttä sen nopeaksi saamiseksi. Tämä sekä yksiköiden itsenäisyys, taisteluosastomaisuus, asettavat vaatimuksen organisaatiosta tulivoimasta.

2. Kivääricaliiperisten aseiden tuli

Yksityisen taistelijan merkitys taistelukentällä on entisestään kasvanut. Näin ymmärretään asia myös suurvalloissa. Organisaatio ja sotavarustus on luotava tukemaan elävää voimaa. Taktiikkamme mukaan vihollinen pysäytetään ja saatetaan hajalle ensisijassa raskaalla tulella, mutta lopullinen tuhoaminen tapahtuu hyökkäyksellä, missä viimeisen työn suorittaa kiväärimies. Hänellä on oltava tehtävänsä parhaiten sopiva ase.

Kiväärimiehen ja -ryhmän on kehitettävä lähietäisyyksiltä voimakas tuli. Tulitaistelun kriisikohta on rynnäkössä ja rynnäköön torjunnassa. Tulen tiheys on ratkaiseva. Koeammuntojen perusteella on rynnäkkökiväärejä sekä kevyen konekiväärin käsittävä kivääriryhmä paras. Ryhmän nykyinen aseistus on vain välivaihe. Sen voidaan todeta olevan metsämaastossa lähes edellisen vaihtoehdon veroinen, koska se sadan metrin päässä on tulivoimaltaan yhtä hyvä, ja koeammuntojen mukaan kahden sadan metrin päässä saadaan enää kymmenen prosenttia ja kolmen sadan metrin päässä vain neljä prosenttia sadalla metrillä saaduista osumista. On tärkeitä saada kivääriryhmän tulivoima mahdollisimman suureksi ja ulottuvaksi aukeaolosuhteissakin.

Nykyisen kiväärikomppanian tukijoukkueen konekivääriryhmät eivät sellaisinaan paljoakaan lisää komppanian tulivoimaa. Jalustalla varustettu kevyt konekivääri on koeammuntatulosten mukaan etutuilla varustettuun verrattuna selvästi tehokkaampi pitkillä ampumaetäisyyk-

sillä, mutta kiväärijoukkueissa voidaan kuljettaa jalustoja joukkueajoneuvossa ja varustaa ryhmien kevyet konekiväärit niillä, kun on nähtävissä tarve tähän.

Viime sotien kokemusten mukaan ei raskasta konekivääriä arvoitettu tukiasena kovinkaan korkealle. Erikseen muodostettua tukijoukkuetta ei nytkään kannata konekivääreistä muodostaa. Se on vain iskevän osan ja todellisen tukevan osan epäonnistunut välimuoto.

3. Panssaritorjunta- ja suora-ammuntatuli

Riittävän panssaritorjunnan vaatimus on varsin voimakas kaikissa taistelulajeissa. Torjunnan ulottuvuudelle asetetaan selvästi eroavat vaatimukset eri yksikköportaissa, mikä johtuu toiminta-alueen laajenemisesta, jolloin aukeitakaan ei voida välttää.

Joukkueessa on panssaritorjunnan perustuttava vara-asejärjestelmään, mihin on mahdollisuudet joko panssaritorjuntakiväärikranaattia tai pienoissinkoa käyttäen. Päämääränä on oltava kevyt ja halpa jokamiehen panssaritorjunta-ase. Sen tulee olla tarkoitettu ensisijassa kuljetuspanssarivaunujen torjuntaan, mutta sen on läpäistävä myös panssarivaunut.

Komppaniassa on tulen ulottuvuusvaatimus samaa lähitorjunnan luokkaa kuin joukkueessakin. Komppanialle on asetettava vaatimus torjunnan painopisteen luomisesta varsinaisin panssaritorjuntaelimin. Tehtävä on hoidettavissa kevyitä sinkoja käyttäen.

Jokainen pataljoona joutuu epäilemättä usein maastoon, jossa vihollisen panssarivaunujen tuhoaminen edellyttää raskaan singon kantamaa. Komentajalla on oltava näistä aseista kokoonpantu reserviysikkö.

Prikaatissa on oltava mahdollisuus tasaveroiseen taisteluun panssarivaunujen kanssa niiden sanelemilla ehdoillakin. On pystyttävä panssarinkaukotorjuntaan 2000 metrin päähän. Ratkaisu on löydettävissä joko ohjuksen tai panssarinkaukotorjuntatykin avulla. Jos viimeksi mainittu kehitetään panssarivaunulinjalta, se on samalla erinomainen tulituki liikkeen edistämiseksi, mutta ratkaisu on kallis.

Prikaatin puitteissa on jo todettu torjuntapataljoonan olevan lähinnä panssaritorjuntaan tarkoitettu. Kun sen käyttö on nähtävä yhtenä prikaatin pataljoonista, tarvitsee prikaatin komentaja nykyisen organisaa-

tion mukaisen reserviyksikön — komppanian — joka on aseistettava kaukotorjuntaa varten. Olosuhteista riippuen voisi ratkaisu olla, että prikaatilla on vain joko kaukotorjuntakomppania tai torjuntapataljoona, tai molemmat.

Eri johtoportaiden panssaritorjunnan organisoinnin perustana tulee olla, että kunkin portaan alayksiköillä on itsellään riittävästi torjuntavoimaa. Varsinaista panssaritorjuntayksikköä ei käytetä alayksiköiden vahventamiseen, vaan johtaja käyttää sitä kokonaisena, ja sen pitää pystyä rintamavastuuseen. Se on organisoitava tulpaksi eli alasimeksi, johon tukeutuen hyökkäys tai vastahyökkäys suoritetaan. Se toimii myös tulitukiportaassa.

4. Tykistön ja kranaatinheitinmistön tuli

Epäsuora tuli on prikaatin ylivoimaisesti runsain tuli, ainakin käytettyjen ampumatarvikkeiden painon mukaan mitattuna (yli 75 % prikaatin tuliannoksesta). Suuren ulottuvuuden takia se on nopeimmin saatavissa ja keskitettävissä eri alueille. On ymmärrettävää, että huomattava osa tulta koskevista vaatimuksista liittyy epäsuoraan tuleen.

Kenttäohjesääntö asettaa vaatimuksen, joka sopii kaikkiin taistelulajeihin:

- komppanian päälliköllä on oltava kevyen ja
- pataljoonan komentajalla raskaan heittimistön sekä
- prikaatin komentajalla tykistön tulta käytettävissään.

Ohjesääntö on kuitenkin horjuva yksiköiden alistuksien tai organisaatioon sijoittamisen osalta.

1—2 kevyttä heitintä tai 3—4 pienoishetitintä on sotakokemusten valossa pidetty välttämättömänä kiväärikompaniassa orgaanisesti. Nykyisen kevyen kranaatinheitinkomppanian peruskäyttö on joukkueittain tapahtuva kiväärikomppanioiden tukeminen.¹⁾ Nykyaikaisen taistelun vaatimusten valossa on organisaatioon perustuva kiinteä sijoitus alistamista tai tukemista parempi.

Raskaan heittimistön osalta on käytäntö ollut, että komppania tukee kivääripataljoonaa. Suunniteltaessa nykyistä prikaatia oli eräänä vaihtoehtona epäsuoran tulen järjestelyssä 2-joukkueinen raskas kranaatin-

¹⁾ JvO II, s 17

heitinosasto kivääripataljoonassa kevyen kranaatinheitinjoukkueen kuuluessa kiväärikomppaniaan. Tällainen ratkaisu vastaa vaatimuksia tulen välittömyydestä sekä tulen määrän lisäämisestä; jälkimmäinen edellytyksellä, ettei tuli vastaavasti vähene prikaatiportaassa. Kaluston puute lienee ollut suurimpana tekijänä päätettäessä prikaatin nykyinen raskaan tulen järjestely kranaatinheittimistön osalta.

Heitinase on tällä hetkellä vilkkaan kehityksen alaisena. Erityisesti voidaan todeta aseiden keveneminen ja ampumaetäisyyden piteneminen. Tämä on edullinen kehityssuunta taktiikan vaatimusten toteuttamiseksi. Asekehitys on otettava huomioon suunniteltaessa heitinaseen sijoitusta organisaatioon.

Voidaan väittää, ettei jalkaväkiyksikkö tarvitse varsinaisia raskaita aseita mukaansa, kunhan sillä on näiden aseiden tulenjohtolimet. On kuitenkin muistettava, että mitä etäämmältä raskas tuli lähtee, sitä epävarmemmiksi muodostuvat viestiyhteydet tulenjohtolimien ja tuliaseiden välillä. Pitkä ampumaetäisyys on mahdollisuutena erinomainen olemassa, mutta sen käyttö ei ole perustapaus.

Tulen ulottuessa yli 5 kilometrin vaaditaan valmistelussa mittauksineen ja sääkorjauksineen samaa tarkkuutta kuin tykistöammunnassa, jotta aseiden oma tarkkuus tulisi kunnolla käytetyksi hyväksi. Raskasta kranaatinheittimistöä on käytettävä komppaniayksikköinä siten, että se tilaisuuden tullen toimii tykistöllisellä tarkkuudella, mutta on otettava huomioon, että perustapaus sen käytössä on toiminta liikkuvissa taisteluissa ja nopeasti vaihtuvissa, sekavissa tilanteissa.

120 krh:n ampumaetäisyys kasvaa huomattavasti käytettäessä jatko-panoksella varustettua kaukoammusta, mutta sen käyttö tulee kyseen vain harvoin. Kaukoammukset ovat kalliita ja niitä voitaneen varata vain pieni osa ampumatarvikkeista.

Heittimistön liittämistä orgaanisesti pataljoonaan ja komppaniaan puoltavat vaatimus tuliyksiköiden hajaryhmittämisestä ja näkemys siitä, että lähellä vihollista on parempi suoja ydinräjähteitä ja lentojoukkojen tulta vastaan.

Prikaatin johdossa olevalle tulelle asetetaan tärkeänä vaatimuksena suuri ulottuvuus, niin että tuli voidaan keskittää toiminta-alueen jokaiselle osalle. Tykistön lisäksi tämä voidaan suorittaa heittimistöllä kehittämällä kierreputkiset heittimet, jolloin päästään halvemmalla ratkaisulla prikaatin tykistön kantamiin.

Tykistön määränä on jo viime sodista alkaen prikaatilla ollut kaksi patteristoa, mikä määrä on myös tukenut rykmenttejä. Lisäksi on ollut raskasta heittimistöä. Prikaatin tulen kokonaismäärä nousee, jos alayksiköiden tulivoimaa lisätään ja suoraan prikaatin johdossa olevien tulyksiköiden kalustoa kehitetään. Karttajarjoituskokemusten mukaan prikaatien kenttätykistöä joudutaan nykyaikaisessa taistelussa lähes säännöllisesti vahventamaan armeijakunnan toimenpitein. Armeijakunta määrää tykistön taistelujaotuksen useasti myös prikaatien tykistön osalta ja johtaa varsin yksityiskohtaisesti kaikkia patteristoja toiminta-alueellaan.

Armeijakunta joutuu liikuntasodassa johtamaan patteristojen käyttöä vähintään yhtä usein kuin pataljoonien käyttöä. Organisaatiolle on tässäkin asetettava joustavuuden vaatimus. Tämän täyttää tykistöryhmä, jossa patteristojen lukumäärä on liukuva. Prikaatiin tulee kuulua orgaanisesti tykistöryhmän esikunta johtoportana, joka saa patteristoja johtoonsa. Raskaan kranaatinheitinyksikön kantaman ollessa 9—13 kilometriä on sen oltava esitetyn johtoportaan alainen. Mitään tykistöjalkaväki-aselajinäkökantaa ei saa olla vaikeuttamassa komentosuhteita.

Epäsuoran tulenjohto-organisaatiota koskeva kysymys liittyy läheisesti sekä prikaatin että sen tykistöryhmän liukuvan kokoonpanon mahdollistamiseen sekä yleiseen vaatimukseen taistelujaotusta vastaavasta organisaatiosta ja kunkin joukon taisteluosastomaisuudesta.

Nykyisen prikaatin taistelujaotusta suunniteltaessa aiheuttaa tulenjohtuelinten jakaminen ehdottomasti eniten muutoksia. Kun prikaatille alistetaan pataljoona, on ensimmäisiä kysymyksiä, onko sillä tulenjohtuelimiä. Niitä tarvitaan syvällä alueella, kuten kenttäohjesääntö korostaa. Kivääriyksiköiden lisäksi panssarintorjuntayksiköt tarvitsevat tulenjohtuelimiä, samoin selusta. Orgaaniset tulenjohtoryhmät vastaavat parhaiten taktiikan asettamia vaatimuksia.

Jalkaväen orgaanisiin tulenjohtuelimiin siirtymisestä on paljon kirjoitettu, ja kysymystä on tutkinut toimikunta. Toimikunta jakautui kahdeksi, orgaanisen tulenjohton puolesta ja sitä vastaan olevaksi ryhmäksi. Vastustava osakin piti ehdotusta ihanneratkaisuna, mutta ei katsonut siihen olevan mahdollisuuksia. Kielteisinä tekijöinä olivat viesti- ja mittaustoiminnan sekä tiedustelun vaikeutumisen sekä se, että tulenjohtaja ei tunne "vieraiden" tulyksiköiden muuttuvia ampumateknisiä

Maanpuolustuskorkeakoulu
Kurssikirjasto

tekijöitä. Tähän on todettava, että viesti- ja mittausryhmiä on myös liitettävä tarpeellinen määrä jalkaväen organisaatioon tulenjohtaelinten yhteyteen. Ei myöskään asetie tulenjohtajalta tuliportaaseen tule sen vaikeammaksi kuin nykyään, sillä ei tulenjohtaja nytkään johda läheskään aina oman patteristonsa tulta. Organisaatio on luotava taistelun vaatimusten mukaan.

Orgaaniset tulenjohtaelimet on ulotettava ainakin pataljoonaan ja komppaniaan saakka rintamavastuuseen joutuvat raskasaseyksiköt mukaan luettuina. Myös tulenjohtokomentajat ja -päälliköt on tehtävä vakinaisiksi. Orgaanisten tulenjohtaelinten on kyettävä johtamaan sekä pataljoonan oman raskaan heittimistön että prikaatilta saatavaa tulta. Sen sijaan kevyen heittimistön on toimittava nopeilla menetelmillä lähes suora-ammuntayksikön tapaan, ja sen tulenjohto on järjestettävä ampuvasta yksiköstä käsin.

Tuliportaan kannalta asiaa tarkasteltaessa todetaan nykyisen käytännön vallitessa pataljoonan tulenjohtokomentajana toimivan patteriston komentajan voivan olla viikkokausia erillään joukkoyksiköstään. Pataljoonan mukana hän helposti joutuu pois patteristonsa tulialueelta. Käytännössä patteristoupseeri on patteriston komentaja. Prikaatin tulenjohtaelinten ollessa orgaanisesti kiväärijalkaväkeen kuuluvia käsitäisi patteristo liukuvakokoonpanoisen tykistöryhmän puitteissa vain tuliportaan tarvittavine viesti- ja mittauselimineen sekä pienehkön tulenjohtaelimen, kuten nykyiset erilliset patteristot.

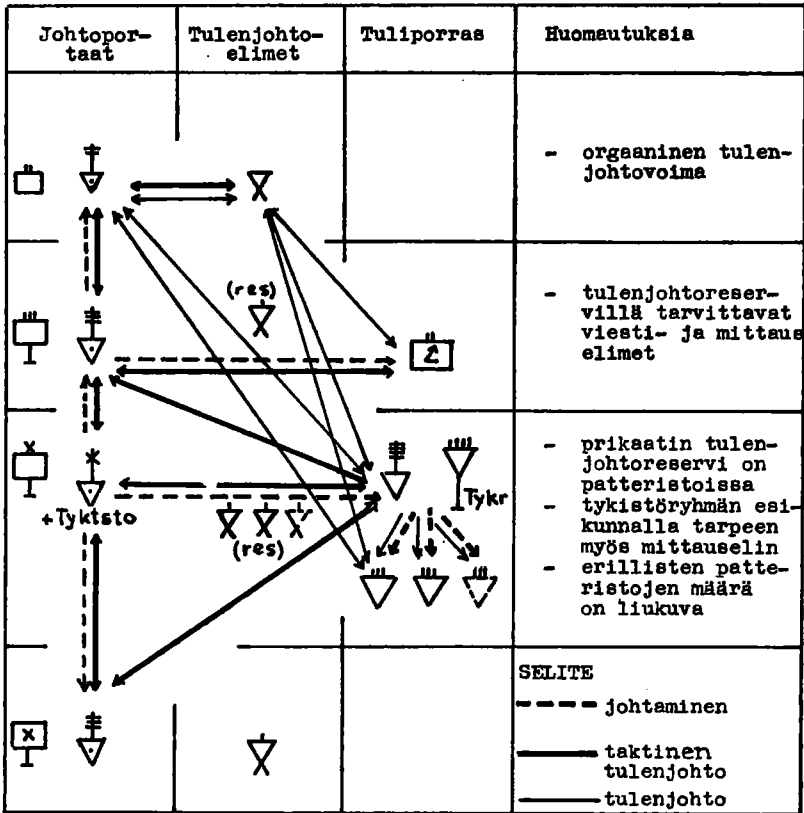
Orgaanisen tulenjohtamisen puolesta puhuvat sotakokemukset, sillä käytännössä tulenjohtaelimet olivat usein tiettyjen kivääriyksiköiden vakiotulenjohtoryhmiä.

Kuvassa 17 on esitetty prikaatin epäsuoran tulen organisaatiolle asetettujen vaatimusten toteuttamisperiaate.

5. Ilmatorjuntatuli

Kaikissa taistelulajeissa esiintyy voimakkaana aktiivisen ilmatorjunnan tarve prikaatin koko toiminta-alueen syvyydellä. Siinä voidaan erottaa

- tykistön ja reservien suojaaminen,
- prikaatin selustan sekä sen liikenteen ja yhteyksien suojaaminen ja
- päätaisteluvoimien eli pataljoonien suojaaminen.

Kuva 17

Prikaatin epäsuoran tulen organisaation toteuttamisperiaate

Ilmatorjunnan vaatimuksen asettaa rynnäkkökoneiden suuri tulivai-
kus sekä niinsanottujen maavoimien lento-osastojen yleistyminen ja
niiden käyttö rintaman lähialueilla tähytykseen, tulenjohtoon ja pie-
nehköihin maahanlaskuihin.

Ilmatorjuntatulon tarpeen tyydyttämiseksi on pataljoonalle ja pat-
teristolle asetettava vaatimus orgaanisesta ilmatorjuntayksiköstä. Täten
prikaatille muodostuu alueellinen torjunta, mikä estänee ainakin vihol-
lisen ilmatoiminnan vapaan terrorin. Prikaatilla on oltava omassa joh-
dossaan ilmatorjuntakomppania, jota se voi käyttää pääasiassa liikenteen
suojaamiseen ja muihin selustan puolustusta palveleviin tehtäviin.

E. LIIKKUVUUS

1. Yleistä

Taktiikan prikaatin liikkuvuudelle asettamat vaatimukset voidaan yhdistää seuraaviksi:

- Prikaatin on kyettävä liikkumaan teillä, poluilla ja urilla polkupyörämiehen ja traktorin nopeudella.
- On pystyttävä siirtymään ja hyökkäämään maastoitse ja rakentamaan itse tarvittavat urat, joilla kaikkien raskaiden aseiden on pystyttävä siirtymään ja joilla huollon kuljetukset on kyettävä suorittamaan.
- Siirtyminen maastoitse on pystyttävä suorittamaan nopeasti ja vaikeissa sääolosuhteissa, ennen kaikkea pimeällä.
- Maastoitse siirtymisen jälkeen on ainakin osan prikaatista, reservien, pystyttävä siirtymään jalkamiestä nopeammin.
- On voitava hyökätä vesistöillä syöksyvenekalustolla jalkaväen raskas aseistus mukana. Prikaatin ja pataljoonien omalla kalustolla on pystyttävä ylittämään pienehköt joet.
- On kyettävä liikkumaan myös avomaastossa vihollisen tulen alaisena.

Liikkuvuudelle asetetut vaatimukset ovat kovat ja ainakin osittain ristiriidassa keskenään, sillä on vaikea varustaa sama yksikkö välineillä, jotka mahdollistavat liikkumisen sekä maastossa että teillä ja samalla tarjoavat suojan vihollisen tulta vastaan.

2. Tieliikkuvuus

Tieliikkuvuudella tarkoitetaan lähinnä operatiivista liikkuvuutta, kykyä saada joukko keskitetyksi taistelualueelle. Strategisesti ajatellen tämä on varsin tärkeää, sillä nykyaikaisen sodan aloittamisvaiheessa on joukot saatava nopeasti kosketukseen vihollisen päävoimien kanssa. Lähellä operatiivisen liikkuvuuden vaatimuksia on moni taistelualueella suoritettava siirtyminen, sillä armeijakunnan alue on melko laaja, ja sen sisällä tapahtuva prikaatien tai niiden osien siirtäminen on jalkamiehen nopeudella liian hidasta. Sillä nopeudella voidaan jäädä vihollisen jalkoihin, ei saada aikavoittoa oman toimintavapauden saavuttamiseksi, tai ei saavuteta uusien joukkojen käytössä yllätystä.

Prikaatien nykyisen organisaation tieliikkuvuus on huono. Huomattava osa prikaatista siirtyy tosin polkupyörä—traktori-nopeudella, mutta pataljoonat ja hevosvetoinen patteristo vain jalkamiehen nopeudella. Traktorien ja polkupyörien sijoitus on vielä omiaan houkuttelemaan siirtymisissä organisaation rikkomiseen. Siirtymisen helpottaminen ylemmän johdon toimenpiteillä on vaikeaa. Moottorikuljetuksissa lisäävät hevoset autojen tarvetta noin puolella, mistä helposti seuraa, että kuljetetaan vain joukot ja järjestetään niiden huolto perillä tilapäisjärjestelyin. Alistamalla polkupyöräkuljetuskomppania prikaatille se kykenee siirtymään nopeasti, mutta perillä sen on myös taisteltava traktoroituna tai odotettava hevosiaan. Hevosten aiheuttama haitta on erittäin vaikea prikaatin operatiiviselle ja tieliikkuvuudelle.

Tieliikkuvuutta ajatellen on prikaatien sisällettävä vain nopeusporras polkupyörä—traktori (lisäksi huollon tarvitsemat autot). Silloin sen nopeus on riittävä, se pystyy käyttämään suojaisia pikkuteitä, pysyy koossa ja taisteluvalmiina. Siirtyminen on mahdollista auratuilla teillä ympäri vuoden. Polkupyörät voivat olla joko orgaanisia tai kuljetusyksiköltä saatavia. Ilman hevosia oleva prikaati on ylijohdon reservinä ollessaan edullisesti siirrettävissä myös moottorimarssein.

Polkupyöräkuljetuskomppanioiden runsas käyttö armeijan ja armeijakunnan alueilla prikaatien liikkuvuusasteen kohottamiseksi taistelua varten osoittaa tieliikkuvuuden tarvetta myös taistelussa.

3. Maastoliikkuvuus

Prikaatimme liikkuvuuden kehittämisessä on päämääränä pidetty taktista liikkumista, mikä oloissamme on tarkoittanut lähinnä maastoliikkuvuutta.

Mitä tarkoittaa vaatimus maastoliikkuvuudesta? Se on ymmärrettävä vaatimuksena pystyä liikkumaan sen tiestön ulkopuolella, jota vihollinen päävoimineen käyttää. Maastoliikkuvuuteen on laskettava kuuluvaksi liikkuminen heikkokuntoisilla sivuteillä, ajoneuvopoluilla jne, mikä vaatii ajoneuvolta tavalliseen autoon verrattuna parempaa maastokelpoisuutta ja rajoittaa nopeutta. Vaatimuksena on oltava myös liikkuminen ilman mitään ennalta olevaa tietä, mutta tätä ei voida vaatia tapahtuvaksi missä maastossa tahansa. Kenttäohjesäännön mukaan on

iskuportaan hyökkäystä suunnattaessa otettava huomioon tukevien aseiden ja huollon siirtymismahdollisuudet.

Kun asetetaan vaatimus prikaatin liikkuvuudelle ja kun ratkaistaan tämä vaatimus, on selvitettävä, missä päin maatamme prikaatien pääosaa tullaan käyttämään ja millä alueilla sota tullaan ratkaisemaan.

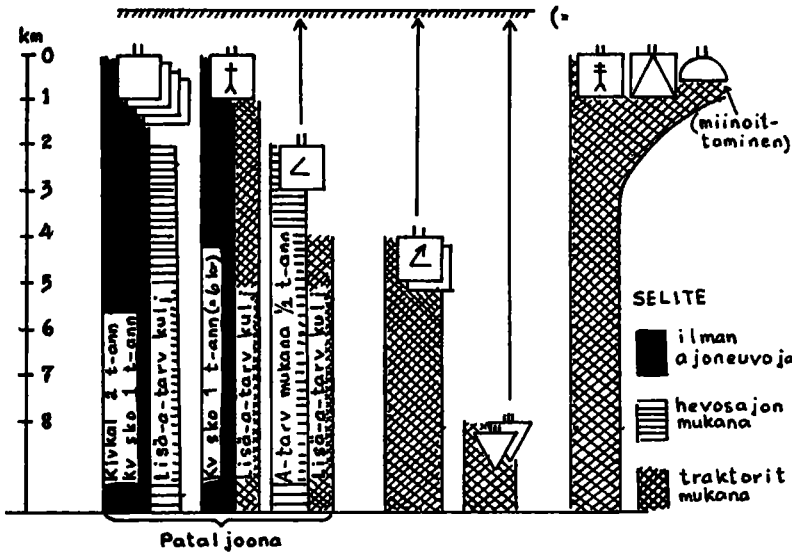
Rauhan ajan sotaharjoitukset joudutaan viljelys- ja asutusseutuja vältettäessä pitämään useimmiten pahimmilla korpialueilla. Sotaa ei kuitenkaan tulla ratkaisemaan siellä, mikäli maan elintärkeät alueet halutaan suojata. Rauhan ajan harjoitukset antavat vastauksen usein vain siihen, kuinka hyvä organisaatiomme on taktisessa liikkuvuudessa korpialueilla, mutta ei siihen, kuinka se suoriutuu niillä etenemisurilla, joita vihollinen käyttää pyrkiessään ratkaisemaan sodan elintärkeiden alueidemme haltuunottamisella. Kokemukset korpialueilta yleistetään valitettavasti usein koskemaan koko maata, jolloin ne vaikuttavat taannuttavasti organisaatioon, jota on kehitettävä maan keskimääräisiä olosuhteita tai todennäköistä sotänäyttämöä silmälläpitäen.

Maastoliikkuvuuteen vaikuttavien tekijöiden erilaisuus maamme eri osissa on yleisesti tunnettua. Suomen kartaston väestön sekä pelto-, metsä- ja suoalueiden jakautumista sekä tiestön määrää ja lumen keskimääräistä paksuutta osoittavat tiedot antavat asiasta hyvän yleiskuvan.¹⁾ Kaikkialla maassamme on seutuja, joissa voidaan käyttää hyväksi vihollisen liikkumista vaikeuttavaa maastoa, mutta asutuilla alueilla yhtenäiset korpialueet ovat pieniä, ja käyttökelpoisia valmiita etenemisuria on melko runsaasti.

Nykyisen prikaatimme maastoliikkuvuus on esitetty kuvassa 18. Kuvasta voidaan todeta seuraavaa:

- Ajoneuvoura on tarpeen aivan kiväärijalkaväen mukana, jotta kevyt heittimistö voi tukea etumaisia osia, ja jotta kiväärijalkaväelle saadaan lisää a-tarvikkeita (erityisesti kevyille singoille). Kevyiden kranaatinheittimien kuljettaminen pelkästään kantaen ei taisteluun edettäessä ole mahdollista ilman erityisiä kantajaosastoja, sillä vaikka itse ase on kevyt ($81 \text{ krh}/56 \text{ painaa } 11,5 + 12,2 + 12,8 = 36,5 \text{ kg}$), ovat a-tarvikkeet raskaita. Yhden heittimen iskuun tarvittavat kranaatit painavat $18 \times 3,5 = 63 \text{ kg}$, ja yhden heittimen tuliannos 630 kg .

¹⁾ Suomen kartasto, kartat 12/1, 19/1, 11/1, 11/15, 30/4, 5/18

Kuva 18
Harjavyh A 1963:n prikaatin maastoliikkuvuus

- Traktoriura tarvitaan aivan kiväärijalkaväen mukana, mikäli aiotaan saada prikaatin raskasaseiset erillisyksiköt sekä pioneeri-komppania tukemaan etumaisia taistelujoukkoja. Erityisesti on huomattava etumaisten osien panssarintorjunnan riippuvuus traktoriuran olemassaolosta, sillä pataljoonan sinko-osastonkin a-tarvikkeet kuljetetaan traktoreissa.
- Raskas heittimistö vaatii traktoriuran valmistumista noin 2 kilometriä ajoneuvouran jäljessä voidakseen tukea etumaisia taistelujoukkoja. Käytännössä tämä merkitsee pataljoonan pitkäköstä etenemisryhmyksestä johtuen sitä, että traktoriurankin on valmistuttava aivan pataljoonan jälkipään mukana.
- Mikäli kiväärijalkaväkeä aiotaan tukea vain tykistöllä, tarvitaan traktoriuraa viimeistään 8 km etumaisten osien ja 6 km ajoneuvouran jäljessä (tällöinkin on "pelivara" tulenkäytössä varsin pieni). Prikaatin molemmat patteristot ovat maastoliikkuvuudeltaan aivan samanarvoiset, koska hevosvetoisen patteriston ampumatarvikkeet kuljetetaan traktoreissa.

Nykyisen liikkuvuusasteen soveltuvuutta arvosteltaessa on ratkaisevaa raskaiden aseiden ja ampumatarvikkeiden mukaan saaminen. Tähän vaikuttaa kaksi peruskysymystä:

- 1) Voidaanko taktiikassa luottaa siihen, että prikaatin taisteluosat pystyvät tavoitteessa toimimaan miesten mukana olevilla ja hevosilla kuljetetuilla aseilla ja ampumatarvikkeilla siihen saakka, kun traktoriura valmistuu.
- 2) Onko hevonen traktoria selvästi parempi nopeutensa ja muun kelpoisuutensa puolesta tietömässä maastossa.

Ensimmäiseen peruskysymykseen on vastaus kielteinen, jos hyökätään siirtymässä olevan vihollisen sivustaan, mikä taktiikkamme mukaan on pyrkimyksenä. Tämä vihollinen suorittaa marssin jatkuvassa taisteluvälillä, jolloin myös meidän on oltava hyökätessämme täysin valmiit. Jos hyökkäys suoritetaan maastollisesti tärkeän tavoitteen valtaamiseksi, jää kysymyksen ratkaisu riippumaan vihollisen vastatoimenpiteiden nopeudesta. Suurta aikavoittoa ei voida laskea saatettavan omien raskaiden aseiden perille saamisessa. Vihollisella on mahdollisuudet tulivoimaisten, nopeasti siirtyvien taisteluosastojen asettamiseen vastahyökkäykseen viimeistään muutamien tuntien kuluttua.

Toinen peruskysymys on ollut melko perusteellisten kokeilujen kohde. Suoritettujen kokeilujen tulosten perusteella on erinäisillä lisälaitteilla (kitkaketjuilla tai puoliteloilla) varustettu maataloustraktori ja kärryillä varustettu hevonen katsottava lähes samanarvoiseksi maastokelpoisuutensa ja nopeutensa puolesta. Kumpikaan ei pysty liikkumaan vaikeassa maastossa. Hevonen tosin voi purilaita ja kantosatuiloita käyttäen seurata jalkaväkeä lähes kaikkialle, mutta nykyaikaisen sodan vaatimaa huoltoa ei purilashevosilla pystytä suorittamaan. Traktori- ja ajoneuvourien rakentamisnopeus ja -periaate ovat suurin piirtein samat. Tämä koskee sekä kesä- että talviolosuhteita.

Edellä olevan perusteella voidaan toiseenkin peruskysymykseen vastata kieltävästi ja todeta, että hevosen korvaaminen traktorilla ei sannottavasti huononna maastoliikkuvuutta, mutta lisää ratkaisevasti tie-
liikkuvuutta. Näin tulisi taktiikan liikkuvuusvaatimus täytetyksi. Asiassa on kuitenkin suuria vaikeuksia. Traktori tarvitsee lisälaitteita, joita siviilikäytössä ei ole, hevonen kelpaa sellaisenaan. Lisäksi traktoreista

on osan oltava 4-pyörävetoisia¹⁾, ja näitä on maassa vähän. Näin ollen juuri iskuporras, minkä on päästävä eteenpäin ilman raivauskonein tehtävää uraa, ei saa tarpeeksi hyvää traktorikalustoa.

Traktori on salaamisen kannalta hevosta huonompi moottorin äänen ja pimeässä tarvittavien ajovalojen vuoksi, mutta nämä tekijät ovat eliminoitavissa eri keinoin. Polttoainekysymys ei traktoroinnin lisääntyessä ole suuri pulma, koska puolustusvoimien kokonaismäärässä hevosten korvaamiseen tarvittava moottoriajoneuvomäärä on pieni, ja valtakunnan puitteissa ovat käyttöön tarvittava hevos- ja traktorimäärät vakioita riippumatta siitä, kuinka ne jakautuvat puolustusvoimien ja siviilielämän käyttöön.

Ei voida sanoa maastoliikkuvuuden vaativan jalkaväkiyksiköiden traktorointia, mutta ei se sitä estäkään. Sen sijaan maastoliikkuvuus vaatii ampumatarvikekuljetusten suorittamista suuren kuljetustarpeen vuoksi pääosin traktoreilla, kuten prikaatin nykyisessä organisaatiossa on asian laita.

Traktoroinnin jälkeen on kivääriyksiköiden pystyttävä etenemään ilman varsinaisen traktoriuran rakentamista, jotta nopeus olisi riittävän suuri, eikä joukko olisi sidottu jonossa etenemiseen. Traktoreita on käytettävä kuten hevosiakin joukkueajoneuvoperiaatteella, jolloin ajetaan vain läpipääsy päämääränä. Jatkuvan huoltoliikenteen mahdollistavan uran rakentaminen on annettava taempien portaiden, ensisijassa prikaatin tehtäväksi, joka on varustettava tarvittavalla rakentamiskalustolla.

4. Liikkuvuus tulen alla

Puolustuksessa ja viivytyksessä voidaan irtautumiset ja siirtymiset pyrkiä suorittamaan taktisia keinoja hyväksi käyttäen toimimalla suojaisessa maastossa, ryhmittämällä toiset tukikohdat tukemaan irtautuvaa tukikohtaa ja käyttämällä linnoittamalla aikaansaatuja suojaa. Panssarisuoja tarvittaisiin näissäkin toiminnoissa, ja varmaa on, että sen puute maksetaan verellä. Toimittaessa aukeassa ja runsasteisessä maastossa panssarisuojan tarve kasvaa, kuten aikaisemmin on esitetty.

¹⁾ Liikkuvuuskokeilukertomukset, PEjv-os

5. Yhteenveto

Prikaatille on asetettava vaatimus, että siinä yhdistetään tie- ja maastoliikkuvuus samoja orgaanisia kuljetusvälineitä käyttäen. Peruskuljetusvälineinä voidaan pitää polkupyörää ja traktoria. Nykyiset jääkäripataljoonat menettävät tällöin erikoisluonteensa, ja ne voidaan organisoida prikaatin pataljoonien kaltaisiksi.

Maastoliikkuvuuden tehostamiseksi on organisaatioon kuuluttava uranrakentamiskalustoa. Kaluston pääosan on oltava suoraan prikaatin johdossa, mutta osan sellaisilla joukoilla, jotka normaalissa toiminnassaan tarvitsevat uria, kuten esimerkiksi tykistö.

Polkupyörien osalta on tutkittava, onko ne annettava suoraan käyttäjille, vai pitääkö olla erikseen kuljetusosasto (joko prikaatin orgaaninen tai erillinen yksikkö).

Jotta voidaan mennä hevosten korvaamiseen traktoreilla, on kehitettävä maassa olevaa traktorikalustoa pitkällä tähtäimellä ja hankittava varastoihin tarvittavia lisävälineitä.

Nykyinen järjestelmä prikaatin orgaanisin hevosin ja ylemmän johdon polkupyöräkuljetusyksiköin voidaan muuttaa päinvastaiseksi. Erilisiä kuormastoyksiköitä voidaan alistaa taistelujoukoille siellä, missä paksu lumikerros tai vaikea maasto rajoittavat traktorin tehokasta käyttöä etummaisten osien kuljetusvälineenä.

Valtakunnan eri osissa voidaan pataljoonat tehdä myös liikkuvuusasteeltaan erilaisiksi, niin että osa prikaateista tai pataljoonista jätetään liikkuvuudeltaan nykyisen prikaatin kaltaisiksi.

Liikkuvuutemme kehittäminen vaatii ennakkoluulotonta kokeilua ja tutkimista. Yleinen kehitys tällä alalla on ollut äärimmäisen nopea ja radikaalinen. Meilläkään ei pidä pelätä kokonaisratkaisun tekemistä.¹⁾

F. PIONEERI-, HUOLTO- JA SUOJELUORGANISAATIOT

Pioneeritoiminnan kaikki lajit ovat tärkeitä. Kaikkien joukkojen on pystyttävä niitä suorittamaan suluttaminen ml. Prikaatin on itse suoriuduttava omalla välineistöllään urien rakentamisesta. Ylimenokaluston

¹⁾ Maj E Eräsaari, Tiede ja Ase n:o 19, s 123

on täytettävä vaatimus, etteivät pienehköt joet saa muodostua esteeksi liikkumiselle. Prikaatin pioneeriyksiköt on organisoitava ensisijassa tulen käyttöön liittyvien sulutteiden rakentamiseen. Nykyisessä prikaatissa on pioneerien osalta jo toteutettu taistelujaotuksen mukainen organisointi — taisteluosastomaisuus.

Huollolle asetetut vaatimukset liittyvät niin läheisesti kokonaistointaan, että ne ovat tulleet jo esille. Erityisenä vaatimuksena on korostettava sitä, että prikaatin materiaalivarastojen pitäisi olla ”pyörien päällä”. Huollon on pystyttävä siirtymään nopeasti. Kiinteitä huoltolaitoksia ja varastoja on prikaatin toiminta-alueella vältettävä. Prikaatin alayksiköiden pitää pystyä kuljettamaan 1—2 vuorokauden materiaali kaikissa maasto-olosuhteissa. Pataljoonien ja patteristojen on oltava huollollisesti itsenäisiä.

Ydinräjähdeuhan alaisena toimittaessa on taisteluainesuojeluun kiinnitettävä suurta huomiota. Tiedusteluun on liitettävä aina myös suojelutiedustelu. Organisaatiossa on sekä prikaatilla että joukkoyksiköillä oltava suojeluyksiköt. Tämä on nykyisessä prikaatissa toteutettu. Yksiköt voivat olla pieniä, koska suurтуhojen varalta on ylemmissä portaisissa valmistauduttava aivan erikseen.

G. PRIKAATIN YLEISKOKOONPANO

Prikaatin organisaatiolle asetettujen vaatimusten mukaan on prikaatin yleiskokoonpanoon kuuluttava

- kiinteä runko-osa sekä
- siihen erikseen liitettävät pataljoonat ja patteristot.

Runko-osan on käsitettävä johtamiseen, huoltamiseen ja tukemiseen tarvittavia yksiköitä nykyisen prikaatin erillisyyksiköiden tapaisesti. Se ei saa olla nykyisen jääkäriprikaatin johtoelimen kaltainen, sillä tämä pystyy ottamaan johtoonsa vain joitakin jääkäripataljoonia kykenemättä niitä tukemaan tai huoltamaan.

Pataljoonien ja patteristojen on oltava itsenäiseen toimintaan pystyviä. Pataljoonia on oltava eri tarkoituksiin organisoituja, pääosan kuitenkin yleispataljoonia.

YHDISTELMA

Prikaatin organisaatio on suunniteltava taistelun asettamien vaatimusten mukaan. Hallinnolliset, koulutukselliset tai aselajinäkökannat eivät saa muodostua ratkaiseviksi.

Kenttäohjesäännön mukainen taktiikka on kehitetty nykyaikaisen liikuntasodan taisteluita silmällä pitäen. Prikaatin organisaatio on vastaavasti luotava toimintakelpoiseksi liikuntaolosuhteisiin, taistelemaan suurvaltavihollisen panssaroituja, liikkuvia ja tulivoimaisia valioyhtymiä vastaan. Prikaatin on kyettävä käyttämään hyväkseen vaikeita maasto- ja sääolosuhteita, mitkä rajoittavat vihollisen organisaation, liikkuvuuden ja tulivoiman tehokasta käyttöä. Organisaation on sellaiseen sovellettava myös ydinasetaistelukentällä käytettäväksi. Sen on mahdollistettava menestyksellisen taistelun suorittaminen erityisesti niillä alueilla, joilla vihollinen pyrkii ratkaisuun. Nämä alueet eivät varmaankaan ole maamme metsäisimpiä ja harvimmin asuttuja, vaan alueita, joilla on verraten runsaasti aukeita ja tiheähkö tieverkko.

Prikaatin yleiskokoonpano on voitava ennakoita muodostaa kutakin tehtävää parhaiten vastaavaksi, ja tilanteen vaatiessa on siihen pystyttävä nopeasti lisäämään tai siitä vähentämään alayksiköitä. Tämä vaatii prikaatin organisaation liukuvuutta pataljoonien ja patteristojen osalta ja näiden alayksiköiden loppuun asti vietyä taistelujaotusta. Alayksiköiden on oltava jo organisaatioltaan taisteluosastomaisia.

Prikaatissa on oltava kiinteä runko-osa, mikä sisältää kahteen osaan jakautuvan esikunnan, johtamisessa tarvittavat elimet sekä suoraan prikaatin johdossa olevat erillisyyksiköt nykyisen prikaatin tapaan lisätynä sissikompanialla.

Prikaatin pataljoonat ja patteristot määrätään erikseen erillisistä joukkoyksiköistä. Pataljoonina tulevat kysymykseen jalkaväkipataljoonat, vihollisen suurhyökkäysurille tulpiksi tarkoitetut torjuntapataljoonat sekä mahdollisesti myöskin iskukykyiset, kuljetuspanssarivauvuin varustetut pataljoonat. Patteristojen johtamista varten on prikaatin runko-osaan kuuluttava tykistöryhmän esikunta.

Prikaatilla on oltava yhtäaikaaisesti sekä hyvä tulivoima että riittävä liikkuvuus.

Tulivoimaa on lisättävä saattamalla aseistus nykyaikaiseksi, lisäämällä heittimistöä ja sijoittamalla se organisaatiossa nykyistä alemmaksi, tehostamalla erityisesti alimpien yksiköiden panssarintorjuntakykyä ja lisäämällä pataljoonan ja prikaatin panssarintorjuntatulen ulottuvuutta. Pataljoonien ja patteristojen on saatava orgaaninen ilmatorjuntaelin.

Liikkuvuudessa on maastokelpoisuus säilyttäen lisättävä tieliikkuvuutta ja muodostettava prikaati pääasiassa yhtä nopeusluokkaa, traktori—polkupyörä (hiihtäjä), käsittäväksi.

Liikuntasotaan valmistauduttaessa on sekä prikaatin että sen alayksiköiden kokoonpano pyrittävä pitämään pienenä ja keveänä. Tälle asettaa tukiasetuksen lisäämisvaatimus omat rajoituksensa.

Organisaatiolle asetettujen vaatimusten toteuttaminen on ratkaisevasti riippuvainen välineistön saannista. Vain yleiskokoonpanoa koskevien muutosten tekeminen on nyt mahdollista, mutta se menettää paljon merkitystään, ellei aseistus- ja kuljetusvälinemuutoksia pystytä suorittamaan. Nykyistä prikaatia muuttaen on vaatimukset asteittainkin toteutettavissa.

Toteuttaminen vaatii vielä monessa asiassa ainakin yksityiskohdittaan kokeilua, mutta ennenkaikkea koulutusta ja koulutusmahdollisuuksien luomista.

LÄHTEET

1. Ohjesääntökirjallisuus

Kenttäohjesääntö I
 Kenttäohjesäännöt I ja II (1954)
 Kenttäohjesääntö, yleinen osa
 Jalkaväen taisteluohjesääntö II
 FM 61-100. The Division

2. Muu kirjallisuus

Harjoitusvahvuudet A
 Harjoitusvahvuudet A 1955
 Harjoitusvahvuudet BC
 Suomen kartasto 1960

3. Diplomityöt

Koppinen, V; 1946
 Missä suhteessa olisi viime sodan loppuvaiheessa käyttämämme jalkaväkirykmentin organisaatiota muutettava henkilöstönsä, aseistuksensa ja liikuntavälineidensä puolesta
 Sainio, E; 1962
 Selustan puolustus prikaatissa ja armeijakunnassa

4. Sotilasaikakauslehdet

Eräsaari, E; Tiede ja Ase n:o 19

Prikaatimme liikkuvuudesta

Eräsaari, E; Sotilasaikakauslehti 4/59

Maavoimien perusryhtymien organisaation kehityksestä sen jalkaväki- ja panssarivaunujoukkojen sekä liikkuvuuden kannalta tarkasteltuna

Stewen, R V; Jalkaväen vuosikirja 1962—1963

Tietoja Ruotsin puolustuksesta ja puolustusvoimista

Sotilasaikakauslehti 3/63

Suurvaltojen maavoimien atomiaseet ja taktiikka atomisodassa

Semenov, I; Vojenny Vestnik 2/63

Alaosastojen taktiikka nykyaikaisessa taistelussa

5. Esitelmät

Kanninen, E

Kenttäohjesäännön luonnoksessa esitetyt puolustustaistelumme periaatteet ja niiden kriittinen tarkastelu

Kaskeala, P

Prikaatimme organisaatio ja sen soveltuvuus KO:n luonnoksen esittämiin hyökkäystaistelun periaatteisiin

Suhonen, M

Jalkaväkikataljoona nykyajan taistelukentillä

Vuorimies, E

Taisteluvälineistön kehitys meillä ja muualla

6. Muut

Sotakokemuksia, Organisaatio I ja II

Pääesikunta

Sotaharjoituskertomukset

Taktilliset koulutusohjeet

Organisaatiota koskevat muistiot ja mietinnöt